

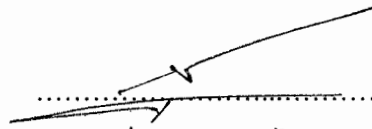
ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด”
อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

น.ท.ธนนท์ ศรีมณฑา ร.น.

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
มีนาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นาวาโทชนนท์ ศรีมณฑา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. กิจฐเชต ไกรवास)

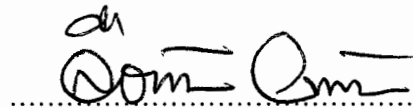
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. อุษณากร ทาวะรัมย์)

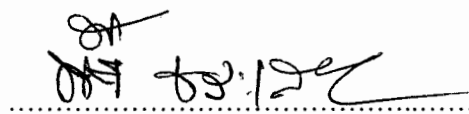

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กิจฐเชต ไกรवास)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ลือชัย วงษ์ทอง)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธ์ย์ ธารเสนา)

วันที่...3...เดือน.....มีนาคม.....พ.ศ....2559.....

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.กิจฐเขต ไกรवास อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา และ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา และข้อมูลต่าง ๆ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอขอบพระคุณ นาวาเอกพิณิจ ชื่นรุ่ง รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการต่อสู้ อากาศยานและรักษาฝั่ง ขอขอบพระคุณ นายอภิชาติ ตันน่านิ่ง พนักงาน CSR บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

ขอขอบคุณ นายเสียน พรหมสร ประธานชมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระคุณบิดามารดา และอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด เป็นกำลังใจที่สำคัญที่ทำให้การศึกษาวิจัยงานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ธนนท์ ศรีมณฑา

56930246: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: ความคิดเห็น/ บทบาท/ กองทัพเรือ

รณนที ศรีมณฑา: ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมายาตปุค จังหวัดระยอง (PUBLIC OPINIONS TOWARDS THE ROLES OF ROYAL THAI NAVY IN A PROJECT ENTITLED “REVIVING FORESTS, PRESERVING WATER, KHAO HUAIMAHAT”) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: กิจฐเขต ไกรवास, ปร.ด. 94 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมายาตปุค จังหวัดระยอง ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมายาตปุค จังหวัดระยอง (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการ ฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมายาตปุค จังหวัดระยอง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” ด้านความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ และด้านบทบาททางสังคม ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือใน โครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุและสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

56930246: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: OPINIONS/ ROLES/ ROYAL THAI NAVY

TANON SRIMONTHA: PUBLIC OPINIONS TOWARDS THE ROLES OF ROYAL THAI NAVY IN A PROJECT ENTITLED “REVIVING FORESTS, PRESERVING WATER, KHAO HUAIMAHAT”. ADVISOR: KITTACHET KRIVART, Ph.D. 94 P. 2016.

The purpose of this study was twofold. First, it aimed at examining public opinions towards the roles of Royal Thai Navy in a project entitled “Reviving Forests, Preserving Water, KhaoHuaimahat” AmphoeMaptaphut, Rayong Province. Also, this study attempted to compare the level of public opinions as classified by gender, age, educational level, marital status, current occupation, amount of monthly income, length of residency in the area, and a level of received information about the project. The subjects participating in this research were 400 people living in Chaklukya community, Amphoe Maptaphut, Rayong Province. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA.

The results of the study revealed that the level of public opinions towards the roles of Royal Thai Navy in a project entitled “Reviving Forests, Preserving Water, Khao Huaimahat” was found at the most appropriate level. When considering each aspect, the one in relation to relationship was rated with the highest means score, followed the aspect of leadership, and social roles, respectively. Based on the results from the comparisons, it was shown that there were statistically significant differences in the opinions towards the roles of Royal Thai Navy in a project entitled “Reviving Forests, Preserving Water, Khao Huaimahat” among the subjects with different gender, educational level, current occupation, amount of monthly income, length of residency in the area, and a level of received information about the project. Finally, no statistically significant differences were found in the opinions towards the roles of Royal Thai Navy in a project entitled “Reviving Forests, Preserving Water, Khao Huaimahat” among the subjects with different age, and marital status at a significant level of 0.05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	8
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	14
นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทย.....	41
ข้อมูลโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาหัวมะหาด”.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
เกณฑ์การแปลผล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	56
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	56
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง.....	60
ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาหัวมะหาด”	64
5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 56
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 57
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา..... 57
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพสมรส..... 58
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน..... 58
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้/ เดือน..... 59
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.... 59
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการ ฯ..... 60
9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง..... 60
10	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ..... 61
11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาททางสังคม..... 62
12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาทความสัมพันธ์..... 63
13	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” จำแนกตามเพศ..... 64
14	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” จำแนกตามอายุ..... 65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามระดับการศึกษา.....	65
16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	67
18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน.....	68
19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน.....	69
20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามรายได้/ เดือน.....	70
21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามรายได้/ เดือน.....	71
22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน.....	72
23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียวสะอาด” จำแนกตามการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ.....	73
25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียวสะอาด” จำแนกตามการรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ.....	74
26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ป่าไม้ คือ สังคมของพืชและสัตว์ ซึ่งประกอบด้วยพรรณไม้ใหญ่น้อยหลายชนิดเป็นหลัก มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความผาสุกของประชาชนฐานะทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ตลอดจนเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติประเทศไทยอยู่ในบริเวณเขตร้อนซึ่งมีฝนชุก และมีแสงแดดจ้าอยู่เสมอตลอดปีเพราะเหตุนี้จึงทำให้มีพืชพันธุ์ต่าง ๆ มากมายหลายชนิด โดยเฉพาะภาคใต้ของไทยซึ่งเป็นป่าดงดิบตลอดทั้งภาคอย่างไรก็ตามบางแห่งทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีป่าที่มีสภาพแห้งแล้งอยู่บ้าง ได้แก่ ป่าเต็งรังและป่าทุ่งป่าไม้ ในประเทศไทยอาจแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ ได้ 2 ชนิด คือ ป่าประเภทไม่ผลัดใบและป่าประเภทผลัดใบ

กรมป่าไม้ร่วมกับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กรมป่าไม้ และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2558) เพื่อระดมสมองจากทุกภาคส่วนในเรื่อง การจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย หลังจากที่ก่อนหน้านี้กรมป่าไม้และคณะวนศาสตร์ ได้สำรวจพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2558 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ ของประเทศไทยเหลือเพียง 102,120,417.98 ไร่ หรือร้อยละ 31.57 ของพื้นที่ประเทศไทยเท่านั้น ขณะที่พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยจากการสำรวจเดิมในปี พ.ศ. 2551 มี 108 ล้านไร่ หรือร้อยละ 33.8 ของพื้นที่ประเทศไทย หมายความว่า พื้นที่ป่าไม้ลดลงกว่า 6 ล้านไร่ หรือหายไป ร้อยละ 2.37 ของพื้นที่ประเทศไทย หรือเฉลี่ยลดลงปีละกว่า 1 ล้านไร่ ถือว่าอยู่ในขั้นวิกฤติ สาเหตุจากการบุกรุกทำลายป่าอย่างต่อเนื่อง และส่งผลทำให้สภาพป่าในแทบทุกพื้นที่ เข้าสู่ภาวะเสื่อมโทรม ระบบนิเวศป่าขาดสมดุล โดยมี 6 จังหวัด ที่ไม่มีพื้นที่ป่าไม้อยู่เลย คือ นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และอ่างทอง เนื่องจากมีพื้นที่ป่าต่ำกว่า 3.12 ไร่

พื้นที่ป่าเขาห้วยมะหาด เป็นป่าที่อยู่ติดกับชุมชนชาวกูย ในอดีตเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่า และยังเป็นผืนป่าที่จะคอยซับน้ำ เป็นแหล่งน้ำสำหรับชาวบ้าน ได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาในหลายด้านความเจริญทางวัตถุต่าง ๆ ได้เข้ามาในพื้นที่ ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่า และมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่โดยการเข้าไปทำไร่มันสำปะหลัง แหล่งน้ำที่เคยอุดมสมบูรณ์หล่อเลี้ยงเกษตรกรรมลดน้อยลง ด้วยความตระหนัก

ของชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่เรียกตัวเองว่า กลุ่มคนรักขี้ป่า เขาห้วยมะหาด ได้รวมตัวกันพยายามผลักดัน ในการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าและแหล่งน้ำให้กลับคืนมา โดยได้ร่วมมือกับหน่วยบัญชาการต่อสู้ อากาศยานและรักษาฝั่ง (สอ.รฝ.) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งครั้งแรกได้ร่วมทำกิจกรรม ปลูกต้นไม้เนื่องในวันแม่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยได้ปลูกต้นไม้เบื้องต้นกว่า 200 ต้น สร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าเขาห้วยมะหาด จำนวน 2 ฝาย ต่อจากนั้นได้พูดคุยหาหรือหาแนวทาง ที่จะพัฒนาฟื้นฟูป่าเขาห้วยมะหาดอย่างจริงจังและมีความยั่งยืน โดยได้จัดทำโครงการความร่วมมือ ระหว่างบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) หน่วยบัญชาการต่อสู้ อากาศยาน และรักษาฝั่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และชุมชนชาวกูยห้วย ภายใต้อำนาจโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำเขาห้วยมะหาด” และได้เชิญคณะอาจารย์จากคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาเป็น ที่ปรึกษาให้คำแนะนำด้านวิชาการ และมีเจ้าหน้าที่จากสถานีเพาะชำกล้าไม้ จังหวัดระยอง กรมป่าไม้ ให้การสนับสนุน

พื้นที่บริเวณชุมชนชาวกูยห้วยและชุมชนห้วยมะหาด ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ป่าต้นน้ำอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมจากการถูกทำลาย ประกอบกับชุมชน ยึดอาชีพทำการเกษตร โดยปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น มันสำปะหลัง สับปะรด ซึ่งทำให้น้ำระเหยจาก พื้นดินอย่างรวดเร็วและทำลายความอุดมสมบูรณ์ของดิน อันจะทำให้การดำรงชีวิตของชุมชน ประสบปัญหาระยะยาวหากไม่มีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้กลับคืนมาอุดมสมบูรณ์ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นมาใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำเขาห้วยมะหาด” เป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง รากฐานชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับกรมต่อสู้ อากาศยานที่ 1 หน่วยบัญชาการต่อสู้ อากาศยานและรักษาฝั่ง กองทัพเรือ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในเรื่อง การอนุรักษ์แหล่งน้ำ เป็นรูปธรรม มีผลสำเร็จในเรื่องของการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ทรัพยากร ธรรมชาติให้กลับสู่ความอุดมสมบูรณ์เช่นเดิม โดยเฉพาะเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำที่ไหลลงมา หล่อเลี้ยงชุมชน ให้ชุมชนได้นำจากการดำเนินโครงการมาใช้ในด้านการเกษตรกรรมเป็นหลัก เพื่อดำเนินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกพืชสวนผสม พืชสวนยืนต้น การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกบ แทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เป็นรายได้หลักเพียงทางเดียว โดยกรมต่อสู้ อากาศยานที่ 1 หน่วยบัญชาการต่อสู้ อากาศยานและรักษาฝั่ง กองทัพเรือ ได้จัดเจ้าหน้าที่ไปให้ ความรู้หรือแนะนำการดำเนิน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาหรืออนุรักษ์สายน้ำ ให้แก่ชุมชนอยู่ตลอดเวลาโดยได้นำเอาโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำเขาห้วยมะหาด” มาใช้ในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนรู้จักในสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนทั้งทางด้านสังคม

และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้ทำการศึกษาในประเด็นนี้ ประกอบด้วย ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ ด้านบทบาททางสังคม และด้านบทบาทความสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนในชุมชน ชากลูกหญ้าเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งมีชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรสภาพแวดล้อมป่าไม้ ผลสุดท้ายที่ได้รับต่อชุมชนแบบยั่งยืน คือ การทำให้คุณภาพชีวิต ของคนในชุมชนดีขึ้น มีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นจากงานประจำ โดยการทำอาชีพเสริมจาก การทำเกษตรกรรม

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจาก ประชาชนทั่วไปและหน่วยงานราชการ กองทัพเรือไทยเป็นหน่วยงานราชการหนึ่งที่สำคัญ ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภารกิจที่นอกเหนือจากการป้องกันประเทศ และคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลแล้ว ยังมีพันธกิจด้านการใช้ศักยภาพ และขีดความสามารถของกองทัพ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการพัฒนาประเทศการแก้ไขปัญหาสังคม การช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาสาธารณภัยและยังเป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ ประชาชนเมื่อเกิดพิบัติภัยต่าง ๆ ด้วยพันธกิจดังกล่าว กองทัพเรือถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ใกล้ชิดกับ ประชาชนมาเป็นระยะเวลายาวนานทำให้เป็นหน่วยงานที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชาชนทั่วไป และยังเป็นแรงผลักดันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ของหน่วยงานกองทัพเรือ มีทั้งกิจกรรมสาธารณประโยชน์ กิจกรรมบรรเทาสาธารณภัย และกิจกรรมส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กิจกรรมสำหรับส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีมากมายหลากหลายกิจกรรมในหลายพื้นที่ ดังเช่น การอนุรักษ์ป่าไม้ในการดำเนินการ ได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อธำรงรักษาสภาพแวดล้อมให้เกิดความสมดุล แก่ระบบนิเวศป่าไม้ โดยลดประเด็นปัญหาความเสื่อมโทรมและปริมาณของป่าไม้ที่ลดลงจาก ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมองภาพรวมของกองทัพเรือ ว่า มีบทบาทในการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างไร เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ความเสื่อมโทรมของป่าไม้บริเวณพื้นที่เขาห้วยมะหาด อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือใน โครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาห้วยมะหาด” พื้นที่ชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” พื้นที่ชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพูด จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้/ เดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน
8. ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพูด จังหวัดระยอง แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ
2. ด้านบทบาททางสังคม
3. ด้านบทบาทด้านความสัมพันธ์

ตัวแปรอิสระในการศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการ ฯ ของประชาชนชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพูด จังหวัดระยอง

ตัวแปรตามในการศึกษา คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาช่วยมหาด” ได้แก่ ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ ด้านบทบาท ทางสังคม ด้านบทบาทความสัมพันธ์

ขอบเขตด้านพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

ชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพูด จังหวัดระยอง ประมาณ 2,864 คน (ข้อมูลจาก เทศบาลเมืองมาบตาพูด ปี พ.ศ. 2557)

ขอบเขตด้านเวลา

ในการทำวิจัยและเก็บข้อมูลครั้งนี้ อยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาช่วยมหาด” พื้นที่ชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพูด จังหวัดระยอง
2. เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาช่วยมหาด” พื้นที่ชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพูด จังหวัดระยอง
3. เพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจ หรือหน่วยงานอื่นนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ทักษะคติ ในการตัดสินใจ ต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาช่วยมหาด” โดยอาศัยการรับรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐาน ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคล อาจจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

ด้านบทบาทของกองทัพเรือ หมายถึง การให้ความรู้และฝึกอบรมดับไฟป่า การปลูกต้นไม้เพิ่มเติม การติดตามและประเมินผลเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าไม้ของกองทัพเรือ ให้แก่ชุมชนชากลูกหญ้า

ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ หมายถึง การแสดงบทบาทของกองทัพเรือ ด้านความเป็น
ทั้งหัวหน้า เพื่อนร่วมงานผู้ให้กำลังใจ ตลอดจนเป็นผู้วินิจฉัยตัดสินใจรับผิดชอบในกระบวนการ
วิธีการทำงานด้วยความมั่นคง

ด้านบทบาททางสังคม หมายถึง การกระทำตามสิทธิและหน้าที่ทั้งของกองทัพเรือ
และของชุมชนชากลูกหญ้า ซึ่งความสำคัญของบทบาททางสังคมนี้จะปกคลุมให้โครงการ ฯ
เกิดความสำเร็จ

บทบาทด้านความสัมพันธ์ หมายถึง การอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนชากลูกหญ้า มีความสัมพันธ์
กับคนในชุมชนและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน อำนาจ
ความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ของชุมชนจะเป็นการช่วยให้โครงการ ฯ บรรลุเป้าหมาย

การอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง การรักษาการป้องกันการสงวนทรัพยากรป่าไม้
เขาหัวมะหาด อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง เพื่อให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์
มากที่สุดและยาวนานที่สุด

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง การที่หน่วยงานของกองทัพเรือ
และประชาชนชากลูกหญ้า เข้าไปมีบทบาทต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ลักษณะการมีบทบาทการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยใช้แนวคิดของประชา อินทร์แก้ว (2542) เอกสาร
ของทางราชการต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำเอาทฤษฎี แนวความคิด และนำโครงการ
ของกองทัพเรือ มาใช้ในการกำหนดตัวแปร ซึ่งได้ทำการประยุกต์ให้เป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้
ในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ
ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ของประชาชนชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพุด
จังหวัดระยอง

ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท
ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู ป่า รักรักษา เขาหัวมะหาด” ได้แก่ ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ
ด้านบทบาททางสังคม ด้านบทบาทความสัมพันธ์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักรักษา เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทย
4. ข้อมูลโครงการ “ฟื้นป่า รักรักษา เขาหัวมะหาด”
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

Levinson (1964 อ้างถึงใน บุญเลิศ ศษายุทธเดช, 2544, หน้า 10) ซึ่งได้รับอิทธิพลจาก Linton (n.d. อ้างถึงใน บุญเลิศ ศษายุทธเดช, 2544, หน้า 10) ได้สรุปความหมายของบทบาท 3 ประการคือ

1. บทบาทหมายถึงปทัสถาน (Norms) ความมุ่งหวังข้อห้ามความรับผิดชอบและอื่น ๆ ที่มีลักษณะในตนเองเดียวกันซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้ ซึ่งบทบาทตามความหมายนี้คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ
3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือแนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

สุรพล พุฒคำ (2522 อ้างถึงใน พระมหาไพรัตน์ ฉิมหาด, 2546, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่าบทบาทและหน้าที่เป็นของคู่กันซึ่งกำหนดควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้น ๆ ซึ่งจะได้รับบทบาทเป็นเงื่อนไขที่บุคคลดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องทำรวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับมาพร้อมตำแหน่งที่เป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นดังนั้นบทบาทจึงมีความหมาย

แยกได้ 2 ส่วนคือ

1. บทบาทที่ได้รับมาพร้อมตำแหน่งเป็นบทบาทที่เกิดมาพร้อมตำแหน่งของบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ตามจะแสดงบทบาทตามกฎหมายระเบียบภาระหน้าที่ความรับผิดชอบและสิทธิที่กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน

2. บทบาทที่เป็นความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นบทบาทที่บุคคลที่เกี่ยวข้องคาดว่าบุคคลที่เขาไปดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องมีแบบแผนพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะตรงกับแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับค่านิยมทัศนคติประสบการณ์และการศึกษาอบรมของผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ

บุญตา ไล่เลิศ (2550, หน้า 12) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น ๆ และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกเกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ ณ สถานศึกษานั้น

สินธร คำเหมือน (2550, หน้า 7) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาทนั้น

ทฤษฎีเรื่องบทบาท

ตามแนวคิดของนักคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาทนั้น ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องทฤษฎีบทบาทเชื่อว่า บทบาทเป็นแนวคิดที่นักสังคมศาสตร์ได้ให้ความสำคัญในด้านสังคมวิทยา มานุษยวิทยา วัฒนธรรม และจิตวิทยา หรือปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยส่วนบุคคลซึ่ง Mead (n.d. อ้างถึงใน ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์, 2541, หน้า 10) เป็นต้นคิดทฤษฎีการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ กล่าวว่า ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ความคิดเห็นหรือทัศนคติส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการแสดงออกของพฤติกรรม คือ การคาดหวังบทบาทนั่นเอง ส่วนปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่งทางสถานภาพที่บุคคลครอบครองอยู่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ในขณะที่ Krech et al. (1962 อ้างถึงใน ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์, 2541, หน้า 10) ได้กล่าวถึงบทบาทว่าเป็นแบบแผนของความต้องการ เป้าหมาย ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำที่สมาชิกของชุมชนคาดหวังว่า ควรเป็นไปตามชนิดของตำแหน่งที่อยู่ ฉะนั้นบทบาทจึงมีส่วนสัมพันธ์กับสถานภาพ ซึ่ง Linton (1936 อ้างถึงใน ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์, 2541, หน้า 10) กล่าวว่า สถานภาพคือ ตำแหน่งที่มีรูปแบบเฉพาะ เป็นตำแหน่งสูงสุดของพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนประโยชน์

ซึ่งกันและกัน เมื่อเขาได้รับสิทธิและหน้าที่ ซึ่งประกอบขึ้นในสถานภาพที่มีประสิทธิภาพแสดงว่าเขากำลังปฏิบัติบทบาท

บทบาทที่ปฏิบัติและบทบาทที่คาดหวัง

1. บทบาทที่ปฏิบัติจริงตามแนวคิดของ Meed (1950 อ้างถึงใน ถวิล ธาราโกชน์, 2526, หน้า 42) อธิบายว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริงหรือบทบาทที่เป็นจริงนั้น จะต้องประกอบด้วย

- 1.1 แบบหรือลักษณะเฉพาะของตนเอง
- 1.2 พฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดจะต้องพอเหมาะกับลักษณะของตน
- 1.3 ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ จะเป็นตัวชี้วัดแนวทาง

ในการกระทำที่เกิดขึ้น

- 1.4 ในการแสดงบทบาทนั้นจะต้องมีการประเมินผลด้วยตนเองและผู้อื่น

2. บทบาทที่คาดหวังหมายถึงการคาดหมายสิ่งที่ปฏิบัติไว้ล่วงหน้าการคาดหมายมี 2 แบบ ได้แก่

สิทธิ คือ บทบาทที่คาดหวังซึ่งผู้สวมบทบาทคาดหมายการกระทำบางอย่างจากบุคคลที่ตนต้องแสดงตอบ

หน้าที่ คือ บทบาทที่คาดหวังซึ่งผู้สวมบทบาทคาดหวังการกระทำบางอย่างต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

Garden (1959 อ้างถึงใน ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์, 2541, หน้า 4) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังว่า สมาชิกของสังคมที่ซับซ้อนไม่ใช่จะแสดงบทบาทเพียงอย่างเดียวแต่ละคนขึ้นกับการเข้าร่วมปฏิบัติจริงหรือการเข้าร่วม โครงการการคาดคะเนในระบบต่าง ๆ ของสังคมและไม่ได้หมายความว่า การแสดงบทบาทต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกัน โดยเฉพาะในกลุ่มซึ่งเกิดจากการรวมตัวแบบชั่วคราวไม่ใช่ความสัมพันธ์ส่วนตัว บทบาทที่คาดหวังและการแสดงออกอาจจะแตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละบุคคลถูกคาดหวังให้กระทำในระบบสังคมนั้น ๆ

ดังนั้น ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทจึงหมายถึงบทบาทของบุคคล ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับตำแหน่ง ในองค์กรใด ๆ บุคคลต่างต้องพยายามสังเกตบทบาทของกันและกัน ตลอดจนเข้าใจว่าตนเองจะต้องแสดงบทบาทอย่างไร และคาดหวังว่าคนอื่นที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ จะต้องแสดงบทบาทอย่างไรด้วย และปัจจัยที่ส่งถึงบทบาทของบุคคลที่แสดงออกทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของบุคคลนั้น ได้แก่ การคำนึงถึงหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่ การรับรู้บทบาทของตน การคาดหวังจากบุคคลอื่น และการได้รับการยอมรับบทบาทจากคนรอบข้างที่บุคคลนั้นได้กระทำอยู่

ลักษณะของบทบาท

ทิตยา สุวรรณะชญ (2527, หน้า 43) กล่าวว่า “Role model” หรือทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท เป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่งสามารถแบ่งบทบาทได้เป็น “บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role)” หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมจะต้องปฏิบัติและ “บทบาทจริง (Actual role)” หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมปฏิบัติจริง

ลักษณะสำคัญของบทบาททางสังคมมีดังนี้

1. มีสถานภาพ (Status) อยู่จริงในสังคมและมีอยู่ก่อนแล้วที่ตัวบุคคลจะเข้าไปครอง
2. บทบาทที่คาดว่าจะเป็น (Out-to-be-role) ประจำตำแหน่งอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญ

ในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้นได้มาจากสังคมในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น

4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้นได้มาจากสังคมกรรม (Socialization) ในสังคมนั้น ๆ

5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมจริง ๆ ของคนที่ครองฐานะที่ตำแหน่งอื่น ๆ เพราะพฤติกรรมจริง ๆ นั้นเป็นผลของปฏิกิริยาของคนที่เกี่ยวข้องในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม ประเภทของบทบาทในสังคมได้มีการจัดแบ่งไว้ดังนี้

1. บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed role or prescription) เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

2. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Expected role) เป็นบทบาทที่อยู่ในระดับของความคิดส่วนบุคคลหรือเป็นความคาดหวังของสังคมที่ต้องการให้บุคคลแสดงบทบาทนั้น ๆ รวมทั้งความคาดหวังของตนว่าควรที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างไร

3. บทบาทเป็นจริง (Performed role or actual role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ถูกกำหนดและบทบาทที่ถูกคาดหวังก็ได้

อย่างไรก็ตามบทบาทที่ถูกกำหนดและบทบาทที่คาดหวังบางครั้งอาจถูกรวมว่าเป็นบทบาทเดียวกันคือเป็นบทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) เพราะทั้งสองบทบาทเป็นบทบาทที่บุคคลในตำแหน่งนั้นควรกระทำ

สงวนศรีวิรัชชัย (2527) อธิบายว่า ถ้าพิจารณาถึงบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคม แล้วจะพบบทบาทหลายรูปแบบหลายลักษณะ คือ

1. บทบาทที่กำหนด (Prescribed roles) หมายถึง บทบาทที่สังคมกลุ่มหรือองค์กร กำหนดไว้ว่า เป็นรูปแบบพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมกลุ่มหรือองค์กร เช่น ข้อกำหนดที่ว่าพ่อแม่ต้องเลี้ยงดูลูกทารกต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทัพ เป็นต้น

2. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected role) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรม ที่คนอื่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับคาดหวังว่า ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้นหรือสถานภาพนั้น ๆ จะต้องถือปฏิบัติ บทบาทที่คาดหวังนี้สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนดแต่ในบางครั้งบทบาทที่ผู้เกี่ยวข้องกับคาดหวัง อาจไม่ตรงตามบทบาทที่กำหนดก็ได้เพราะบางคนอาจมีความคาดหวังมากหรือน้อยกว่าข้อกำหนด ที่คนได้รับทราบ

3. บทบาทตามอุดมคติของผู้ที่อยู่ในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น ๆ (Subjective role) หมายถึง รูปแบบของบุคคลที่อยู่ในตำแหน่ง หรือสถานภาพใด เชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตน ดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา แต่ไม่ต้องใส่ใจกับปัญหาส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บทบาทของผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง อาจจะไม่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด และอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาท หน้าที่ที่ผู้รับคาดหวัง

4. บทบาทจริง (Enacted roles) หมายถึง พฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งหรือสถานภาพ นั้น ได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาให้เห็นซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิด ของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหรือสถานภาพนั้น ๆ แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตาม การคาดหวังของผู้อื่นทั้ง ๆ ที่บทบาทที่แสดงนั้นไม่ตรงกับความคิดของตน

5. บทบาทที่ผู้อื่นไม่รู้ (Perceived roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับ ทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนนั้นมีการ เลือกว่าจะรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์ และสถานการณ์หลายอย่าง ดังนั้น เมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติโดยแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างไปจาก บทบาทตามความคิดของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งด้วย

จ่านง อติวัฒน์สิทธิ และคณะ (2532 อ้างถึงใน สมยศ น้อมแนบ, 2546, หน้า 9) ได้แยกลักษณะของบทบาทเป็น 3 ประการคือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลในสังคมเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่ง ๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ที่คาดคิด ด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับทัศนคติค่านิยมบุคลิกภาพและประสบการณ์

ของแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันจากสิ่งรอบข้าง และบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาท โดยทั่วไปบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในขณะที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือ (Alport, 1967 อ้างถึงใน ชมพู่ เหนือศรี, 2551, หน้า 17)

1. บทบาทที่คาดหวังของบุคคลอื่นในสังคม

2. ความคาดหวังของตนเองว่ามีบทบาทเป็นอย่างไร ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับ

ความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. ความสอดคล้องกันระหว่างบทบาทที่คาดหวังจากสังคมและความคาดหวังในบทบาทของตนเองซึ่งจะทำให้บุคคลยอมรับในบทบาทนั้น ๆ ของตน

4. การปฏิบัติตามบทบาท คือ การแสดงบทบาทตามจริง (Actual role) ซึ่งอาจแสดงตามบทบาทที่คาดหวังตามการรับรู้และเข้าใจของตนเอง ตลอดจนการที่บุคคลจะแสดงบทบาทได้ดีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับกรยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่หรือเนื่องมาจากความสอดคล้องของบทบาทตามคาดหวังของสังคมและตามความรับรู้บทบาทของตนเอง

สมยศ นาวิการ และสุสดี รุมาคม (2520, หน้า 142) ยังกล่าวว่ามีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลร่วมด้วย ได้แก่

1. ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ ประกอบด้วย

1.1 สภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยที่ผู้บริหารจะมีอิทธิพลต่อปัจจัย

1.2 อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงานรวมทั้งผู้ปฏิบัติงานด้วย

2. การรับรู้ทางด้านบทบาท

3. ความสามารถและทักษะโดยความสามารถเป็นลักษณะของบุคคลและทักษะ

เป็นระดับความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะอย่าง

4. กระบวนการจูงใจ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทิพย์วรรณ ลีเซ่งแสง (2550) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติโดยทั่วไป หมายถึง สิ่งที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์นำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก ทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น โดยทั่วไปมีการจำแนก ทรัพยากรธรรมชาติไว้ 3 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่หมดสิ้น ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ แสงอาทิตย์ เป็นต้น
2. ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถทดแทนได้ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์ นำมาใช้แล้วสามารถที่จะเกิดทดแทนได้ เช่น ต้นไม้ สัตว์ป่า สัตว์ทะเล เป็นต้น
3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป ได้แก่ แร่ธาตุ ถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น

สำนักนโยบายและแผนกระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลีเซ่งแสง, 2550) ให้ความหมายว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและให้ ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ แร่ธาตุ ฯลฯ

สิ่งแวดล้อม (Environment) ตามรากศัพท์เดิมมาจากภาษาฝรั่งเศส Environ แปลว่า Around ดังนั้น สิ่งแวดล้อมในความหมายทั่วไป Environment จึงหมายถึง Totality of man, surroundings หมายถึง ทุกสิ่งทีล้อมรอบตัวเราทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งอาจ ได้แก่ ธรรมชาติ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา คือ ดิน น้ำ อากาศ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เช่น ถนน อาคาร โรงเรียน บ้านพัก อาศัย เป็นต้น

ลือชัย วงษ์ทอง (2549 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลีเซ่งแสง, 2550) การจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเป็นที่ยอมรับของนักอนุรักษ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ

1. การบริหาร (Administration) หมายถึง การจัดการหรือการบริหารงานตาม แผนดำเนินงานหรือนโยบายของหน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่ง ของทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงรวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้วิธีการ หรือการจัดการบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายและแผนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งเน้นในระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลโดยตรง ต่อความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทย

2. กฎและระเบียบ (Laws and regulations) หมายถึง กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อการควบคุมป้องกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ ประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น ซึ่งกฎระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่ปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกัน

3. โครงการ (Projects) หมายถึง แผนดำเนินการฟื้นฟูปรับปรุงและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายลงไปทั้งโดยธรรมชาติและโดยฝีมือมนุษย์ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดทำโครงการที่จะต้องมองภาพรวมทุก ๆ ด้าน จะต้องพิจารณาและวิเคราะห์ถึงผลดีและผลเสียที่เกิดจากโครงการหรือเกิดต่อโครงการ ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ชัดเจนจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะมีการดำเนินการในอนาคต

มาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจนเป็นอันตรายต่อการอยู่อาศัยของมนุษย์ การดำเนินการจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ทั้งฝ่ายรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย และประชาชน ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงและจะต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในนโยบายอย่างจริงจัง

ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resources)

ทรัพยากร (Resource) หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ทรัพยากร จึงหมายถึง หมู่เหล่าหรือบ่อเกิดของทรัพยากรที่จะนำมาใช้สนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

ทรัพยากรเป็นสิ่งที่มีการรวมตัวของสิ่งย่อยต่าง ๆ ก่อรูปร่างเป็นทรัพยากรที่เป็นสิ่งมีรูปธรรมและที่เป็นนามธรรมหรือทั้งสองสิ่งผสมผสานกัน ทรัพยากรทุกชนิดเป็นสิ่งที่มีค่าต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เสมอ อาจเป็นเพียงสิ่งที่แวดล้อมอื่น ๆ เท่านั้น หรืออาจเป็นตัวบริโภคละเอียดอื่นหรือในขณะเดียวกันอาจเป็นตัวสนับสนุนต่อสิ่งแวดล้อมอื่นทั่วไปให้มีชีวิตอยู่ได้ โดยเป็นผู้ให้ทั้งอาหารหรือป้องกันภัยได้ ทรัพยากรจะมีอยู่ในธรรมชาติเสมอทั้งในบรรยากาศ ผิวโลก ได้พิภพ และในทะเล/ มหาสมุทร ทรัพยากรยังมีข้อแตกต่างกัน คือ ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เรียกว่า ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาแปรรูปให้เป็นทรัพยากรให้มีรูปร่างและบทบาทหน้าที่ใหม่ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ สิ่งที่สำคัญอีกประการ คือ ทรัพยากรมีประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความสำคัญของทรัพยากร

ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นต่างก็มีความสำคัญต่อมนุษย์

ทั้งทางตรงและทางอ้อมถ้าขาดทรัพยากรอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย เพราะทรัพยากรแต่ละชนิดนอกจากจะมีความใกล้ชิดและผูกพันกันแล้ว ยังขาดซึ่งกันและกันไม่ได้ ทรัพยากรทุกประเภทมีความสำคัญเท่าเทียมกันในด้านสิ่งแวดล้อม แต่อาจจะมีมูลค่าแตกต่างกัน หรือเหลื่อมล้ำกันบ้าง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความนิยมและความต้องการของมนุษย์และการใช้ประโยชน์ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ทรัพยากรเป็นสิ่งแวดล้อมต่างก็มีความต้องการที่จะพึงพิงให้ และรับประโยชน์ซึ่งกันและกันเสมอ แม้ว่าทรัพยากรที่เป็นพิษก็อาจมีส่วนช่วยทำประโยชน์ โดยการเปลี่ยนรูปในสิ่งแวดล้อมเป็นอีกสถานะหนึ่งที่มีประโยชน์ได้หรือทรัพยากรบางอย่าง ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดเลยแต่ในอนาคตอาจเสริมประโยชน์ให้สิ่งอื่น ๆ มีค่ามหาศาลได้ บางสิ่งเมื่ออยู่รวมกันแม้ว่าจะอยู่โดยไม่เกิดปฏิกิริยาใด ๆ แต่อาจแผ่อิทธิพลให้กับสิ่งอื่น ๆ ให้มีปฏิกิริยาขึ้นได้

ประเภทของทรัพยากร

ทรัพยากร คือ สิ่งแวดล้อมที่สามารถวัดขนาดและทิศทางหรือสถานภาพได้ อีกทั้งเป็น สิ่งที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทั้งในรูปลักษณะเดิมและแปรรูปมาแล้ว โดยหลักการแล้ว ทรัพยากรมีความหลากหลายชนิดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในธรรมชาติเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และให้ผลประโยชน์กับมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ มนุษย์ ทรัพยากรเหล่านี้มีประโยชน์มากมาย เราสามารถแบ่งทรัพยากรธรรมชาติได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1.1 ทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้นเป็นทรัพยากรที่สิ่งมีชีวิตขาดไม่ได้ การขาดเพียง ระยะสั้นอาจมีผลต่อชีวิตทรัพยากรกลุ่มนี้ ได้แก่

1.1.1 ทรัพยากรอากาศมีอยู่อย่างสมบูรณ์ในโลก เป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิต ของสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ และพืช

1.1.2 ทรัพยากรน้ำ คือ น้ำที่อยู่ในรูปวัฏจักรโลกของเราประกอบด้วย พื้นน้ำ ประมาณ 75% น้ำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตบน โลกน้ำเป็นทรัพยากรที่หมุนเวียน ใช้ได้เรื่อย ๆ ไม่มีวันหมดสิ้น นอกจากน้ำจะมีประโยชน์ทางตรงสำหรับสิ่งมีชีวิตที่ต้องใช้น้ำ ในการดื่ม ประกอบอาหาร ชำระร่างกายแล้ว น้ำยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรม การเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ ในภาคอุตสาหกรรมน้ำเป็นพื้นฐาน ในการผลิตและนอกเหนือจากนั้นยังใช้น้ำเป็นแหล่งพลังงานในการผลิตกระแสไฟฟ้า ดังนั้น น้ำจึงเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่ควรอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างมาก

1.2 ทรัพยากรที่ทดแทนได้ คือ ทรัพยากรที่สามารถทดแทนได้ (Renewable resources) ซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตซึ่งก็คือปัจจัย 4 ได้แก่

1.2.1 ทรัพยากรดิน คือ ดินเป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเกิดจากการสลายตัวของหินชนิดต่าง ๆ เมื่อผสมกับซากพืช ซากสัตว์ น้ำ และอากาศ ก็จะกลายเป็นดิน ซึ่งส่วนประกอบเหล่านี้มีมากน้อยแตกต่างกันทำให้ดินมีความแตกต่างกัน แบ่งเป็นดินเหนียว ดินร่วน และดินทราย การดูความแตกต่างของดิน เราสามารถดูจากแตกต่างของสีดิน สมบัติในการอุ้มน้ำและความละเอียดของเนื้อดิน นอกจากนี้ ดินยังมีประโยชน์มากมาย เช่น ทางเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ แหล่งที่อยู่ และแหล่งกักเก็บน้ำ เป็นต้น

1.2.2 ทรัพยากรป่า คือ ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต เพราะป่าไม้มีประโยชน์ทั้งการเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบของปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค และยังมีประโยชน์ในการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม ถ้าป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ๆ ก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สัตว์ป่า ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ ป่าไม้มีหลากหลายประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการกระจายของฝน ระยะเวลาที่ฝนตก รวมทั้งปริมาณน้ำฝนที่ทำให้เกิดความชุ่มชื้นความแตกต่างกัน

1.2.3 ทรัพยากรสัตว์ป่าคือ สัตว์ป่าทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลงหรือแมง แต่ไม่ได้หมายรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมาย ว่าด้วยสัตว์พาหนะ จากอดีตจนถึงปัจจุบันป่าไม้ถูกทำลายลงไปมาก ทำให้สัตว์ป่าลดจำนวนน้อยลงไปด้วย ตลอดจนการถูกไล่ล่าเพื่อการบริโภคและการค้า จึงมีการจัดประเภทของสัตว์ป่าเป็นสัตว์ป่าสงวน คือ สัตว์ป่าที่หายากและมีจำนวนน้อยมาก เช่น นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร แรด กระซู่ กูริ หรือโคไพร ควายป่า ฯลฯ สัตว์ป่าให้ประโยชน์แก่มนุษย์และทรัพยากรอื่น ๆ มากมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ ทางโภชนาการ นันทนาการ วิทยาศาสตร์ เป็นตัวควบคุมสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เพื่อให้ระบบนิเวศของเกิดความสมดุล

1.2.4 ทรัพยากรป่าชายเลน คือ ระบบนิเวศของป่าชายฝั่งที่ทนต่อสภาพความเค็มได้และกลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่บุกเบิกชีวิตความเป็นอยู่ลงไปในทะเล ป่าชายเลนเป็นป่าที่มีความสำคัญสูงสุดในความสัมพันธ์ของระบบนิเวศในธรรมชาติและมีประโยชน์มหาศาล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านนิเวศวิทยา เช่น ไม้ที่ได้จากป่าชายเลนนำมาเผาถ่าน เพอร์นิเจอร์ ไม้เสาเข็ม ป่าชายเลนสามารถเป็นเสมือนเขื่อนป้องกันพายุ และยังเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมในการวางไข่หรือเป็นที่อนุบาลของสัตว์น้ำขนาดเล็ก นอกเหนือจากนั้นยังเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เพราะมีพรรณไม้สวยงามต่าง ๆ มากมาย

1.3 ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป คือ ทรัพยากรที่ไม่สามารถหามาทดแทนได้

เมื่อใช้หมดแล้วก็หมดเลย ทรัพยากรเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรในกลุ่มนี้ คือ ทรัพยากรแร่ธาตุเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมีบทบาทในการสนองความต้องการทางด้านปัจจัยของประชากรทั้งด้านอุตสาหกรรมและพลังงาน ความสำคัญของแร่ธาตุขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเจริญทางเทคโนโลยีและความต้องการใช้ของมนุษย์ โดยส่วนใหญ่มนุษย์ใช้ทรัพยากรแร่ธาตุจากแผ่นดิน แต่ปัจจัยมีการบุกเบิกหาแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุในทะเล เช่น ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันปิโตรเลียม และแร่ที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์มากมาย คือ แร่โลหะ ซึ่งมีความเหนียวทนความร้อนมีความทึบแสง เช่น แร่ดีบุก เหล็ก แมงกานีส ทองแดง ตะกั่ว อลูมิเนียม ฯลฯ แร่โลหะไม่นำความร้อน โปร่งแสง เปราะแตกหักง่าย เช่น ฟลูออไรท์ ฟอสเฟต หินทราย เกลือ กำมะถัน โปแตสเซียม แคลเซียม ฯลฯ แร่พลังงานเกิดจากซากสิ่งมีชีวิตในอดีต ได้แก่ ถ่านหิน น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากในวงการอุตสาหกรรม เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตสินค้าเกือบทุกชนิด

2. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น

การที่มนุษย์นำทรัพยากรทั้งกลุ่มกายภาพและกลุ่มชีวภาพมาผสมผสานดัดแปลงปรับปรุงหรือแปรรูปด้วยเทคโนโลยีจนได้ทรัพยากรใหม่ขึ้น ซึ่งแบ่งเป็น 2 หมู่ คือ ทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ (Human-use-value resources) ได้แก่ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การปลูกสร้าง สวนป่า อุตสาหกรรม คมนาคม การสื่อสาร การประปา การไฟฟ้า การชลประทาน ส่วนกลุ่มที่สองเป็นทรัพยากรคุณภาพชีวิต (Life quality resources) หรือทรัพยากรทางสังคม (Social resources) ได้แก่ ประชากร สาธารณสุข การศึกษา ศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ฯลฯ

สรุปจากความหมายของสิ่งแวดล้อมที่ว่า “สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกและอยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันเป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งก็จะมีผลกระทบหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ” และจากความหมายของทรัพยากร คือ “ทุกสิ่งที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ทั้งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น” จากปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกิดจากการที่มนุษย์เรานำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างไม่รู้คุณค่า ทรัพยากรธรรมชาติจึงร่อยหรอลง ผลที่ตามมาคือเกิดของเสียและมลภาวะอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม แล้วปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ก็ทวีความรุนแรงมากขึ้นจากความหมายดังกล่าว ก็คือ สิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด เพราะสิ่งแวดล้อมไม่ได้ให้ประโยชน์ทุกอย่างแต่บางอย่างกลับให้โทษ เช่น ขยะ น้ำเสีย อากาศพิษ แต่ทรัพยากรเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมเพราะทรัพยากร คือ สิ่งที่อยู่บนโลกและอยู่รอบตัว ของมนุษย์ตามความหมายของสิ่งแวดล้อมที่ให้ไว้ข้างต้นทำให้สรุปได้อีกว่าทรัพยากรคือ ส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อสิ่งแวดล้อมเพราะถ้าเกิดมีการกระทำที่ทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรม ก็จะส่งผลกระทบต่อสถานะของสิ่งแวดล้อมทันที

แนวคิดใหม่ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

ลือชัย วงษ์ทอง (2549 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลีเซ่งเสง, 2550) ภายหลังจากสงครามโลก ครั้งที่ 2 Bogt (1948 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลีเซ่งเสง, 2550) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “หนทางไปสู่ ความอยู่รอด (Road to survival)” ขึ้นในปีค.ศ. 1948 หนังสือได้ชี้ให้ชาวอเมริกันตระหนักถึงปัญหา ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในอเมริกา ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก และปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบนิเวศ ต่อจากนั้นความสนใจที่มีต่อปัญหาของระบบนิเวศก็ได้เพิ่มขึ้น ตามลำดับ ประมาณปี ค.ศ. 1960 มีผู้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อมและคุณภาพของสิ่งแวดล้อมขึ้นเป็นจำนวนมากจนกลายมาเป็นการเรียกว่า เป็นยุคของ “ความเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม (Environmental movement)” ของประชากรอเมริกัน หนังสือเรื่อง “Silent spring” ของ Carson (1962 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลีเซ่งเสง, 2550) พิมพ์ในปี ค.ศ. 1962 ได้กล่าวถึง ผลกระทบของการใช้ยาฆ่าแมลงพวกดีดีทีว่า เป็นยาพิษที่ทำให้นกได้รับ อันตราย อย่างไรก็ตามในที่สุดแนวความคิดในการพยายามอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็โยงไปถึงเรื่อง ปัญหาการเพิ่มจำนวนประชากรจึงได้มีการรณรงค์ที่จะลดอัตราเพิ่มของประชากรอเมริกันลงเพราะ เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในขณะนี้ เป็นรากเหง้าของปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยตรง

แนวความคิดใหม่ในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่เพียงแต่การสงวนทรัพยากร ธรรมชาติเท่านั้น แต่ได้มีความสนใจไปถึงเรื่องคุณภาพของน้ำและอากาศ เมื่อกล่าวถึงคุณภาพ สิ่งแวดล้อมก็หมายรวมไปถึงคุณภาพชีวิตของประชากรไปด้วย เพราะประชากรต้องอาศัย สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมยังเป็นปัจจัยของเศรษฐกิจและสังคม ในการปกครองทุกระบบ

ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา ความคิดเกี่ยวกับเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมได้แผ่ขยายไป ในหลายประเทศทั่วโลก ความเคลื่อนไหวที่เรียกว่า “Earth day” ที่จัดขึ้นในเมืองลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 1970 ทำให้ประชาชนชาวอเมริกันและชาวโลก

มีความตระหนักในเรื่องความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อชีวิตมนุษย์มากยิ่งขึ้นเป็นผลให้
ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ประกาศขอให้ชาวโลกได้ร่วมมือช่วยกันป้องกันปัญหาความน่าเสียด
ของสิ่งแวดล้อมและขอให้ชาวอเมริกันร่วมมือกับองค์การ UNESCO จัดประชุมนานาชาติ
เรื่องสิ่งแวดล้อมขึ้นที่เมืองสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดนในปี ค.ศ. 1972 ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้
นักวิชาการในหลายสาขาได้หันมาสนใจในเรื่องความจำกัดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อ
การพัฒนาทางสังคมในด้านอื่น ๆ ด้วย

วิกฤตการณ์ทางด้านพลังงานที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันนี้คือในปี ค.ศ. 1973 ทำให้เกิด
การสงวนพลังงานเกิดขึ้นในอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ซึ่งทำให้สังคมมนุษย์มีความเปลี่ยนแปลง
ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองตามมา

ลือชัย วงษ์ทอง (2549 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลิ้มเซ่งเฮง, 2550) ในการพัฒนาสังคมในอดีต
ได้มุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรม จึงทำให้เกิดความรุนแรงของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปัญหาท้องถื่นจนกลายเป็นปัญหาในระดับประเทศ ภูมิภาค และกลายเป็น
ปัญหาของโลกในที่สุด ดังนั้น จึงไม่มีสังคมมนุษย์ในระดับใดสามารถมีอนาคตที่มั่นคงโดยลำพัง
นอกจากจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกระบวนการคิดและปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรคือปัญหาพื้นฐานร่วมกันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก
ซึ่งประชาคมนานาชาติได้ให้ความสนใจอย่างเห็นได้ชัด ในปีพ.ศ. 2515 มีการประชุมนานาชาติขึ้น
ที่กรุงสต็อกโฮล์ม และติดตามมาด้วยการจัดตั้งโปรแกรมสิ่งแวดล้อมแห่งองค์การสหประชาชาติ
(United Nations Environment Programmer: UNEP)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) เป็นโปรแกรมสิ่งแวดล้อม
แห่งสหประชาชาติให้คำจำกัดความไว้ว่า คือ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบัน
โดยไม่ทำให้โอกาสในอนาคตลดลง (UNEP, 1987 อ้างถึงใน ศักดิ์สุดา จิรศุกโชค, 2550)
การที่สังคมมนุษย์สามารถจะปฏิบัติเช่นนั้นได้ จะต้องประกอบด้วยความเข้าใจธรรมชาติ
และกระบวนการพัฒนาสังคมที่เน้นคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งคงไม่ใช่เฉพาะทางวัตถุเท่านั้น
แต่ต้องประกอบไปด้วยทั้งความสุขทางใจทางร่างกายและจิตใจ

ดังนั้น ฐานที่จะต้องมีในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ นิเวศวิทยา เศรษฐศาสตร์ เจตคติ
คุณธรรม จริยธรรม ความตระหนัก และค่านิยม เพราะความยั่งยืนนั้น ต้องเกี่ยวข้องกับความยั่งยืน
ของสิ่งแวดล้อม (Environmental integrity) ความมั่นคงทางนิเวศวิทยา (Ecological security)
ประสิทธิภาพของการจัดการในทางเศรษฐกิจ (Economic efficiency) และความยุติธรรม (Equity)
ทั้งต่อมนุษย์รุ่นปัจจุบันและอนาคต ในขณะที่เดียวกันต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุกส่วน
ไม่ใช่เฉพาะเจาะจงเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว

การพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน หมายถึง การนำเอาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งด้านของเวลาปริมาณและสถานที่ รวมทั้งการดูแลรักษาฟื้นฟูเพื่อที่จะให้มีทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป โดยไม่ก่อให้เกิดการเสื่อมสลาย สูญเสีย หรือหมดสิ้นไป จากการนำมาใช้ประโยชน์ดังกล่าว

การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลือชัย วงษ์ทอง (2549 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลิ้มแข็ง, 2550) การจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถจะบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเป็นที่ยอมรับของนักอนุรักษ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ

1. การบริหาร (Administration) หมายถึง การจัดการหรือการบริหารงานตามแผนการดำเนินงานหรือนโยบายที่ดีของหน่วยงาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้ได้วิธีการหรือการจัดการบริหารงานที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในการบริหารหรือจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะต้องมีการวิเคราะห์และศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ นโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เน้นในระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

2. กฎและระเบียบ (Laws and regulation) หมายถึง กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพื่อการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ และประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น ซึ่งกฎและระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่ปัจจุบันมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกัน

3. โครงการ (Project) หมายถึง แผนการดำเนินการ ฟื้นฟู ปรับปรุง และส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้ถูกทำลายลงไป ทั้งโดยธรรมชาติและฝีมือมนุษย์ ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการจัดทำโครงการที่ดีจะต้องมองภาพรวมในทุก ๆ ด้าน จะต้องพิจารณาและวิเคราะห์ถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นจากโครงการหรือเกิดต่อโครงการ ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะมีการดำเนินการต่อไปในอนาคต

แนวความคิดในการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปแล้วมีอยู่ 4 ประการคือ

1. การสงวน (Preservation) หมายถึง การธำรงไว้ซึ่งความสมดุลของธรรมชาติ โดยปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเจริญเติบโตและมีความสัมพันธ์

พึงพาอาศัยกันและกันตามธรรมชาติโดยมนุษย์ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว

2. การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง แนวคิดในการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอมไม่ให้ถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพลง

3. การพัฒนา (Development) หมายถึง แนวความคิดในการปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอมให้มีสภาพดีขึ้น

4. การใช้ประโยชน์ (Utilization) หมายถึง แนวคิดในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ ทั้งนี้ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอม อาจใช้แนวคิดหลายลักษณะควบคู่กันไปหรืออาจใช้เพียงอย่างเดียวขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะนั้น

การจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดลอมเมื่อมองภาพกว้าง ๆ อาจจะดูว่าง่าย และสามารถปฏิบัติได้ แต่ตามความเป็นจริงและตามวิธีการปฏิบัติที่ผ่านมาจะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า การจัดการในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นนั้นยังไม่บรรลุตามเป้าหมายเลยอาจจะเป็นเพราะความไม่เข้าใจในความหมายที่แท้จริงของ “ธรรมชาติ” “สิ่งแวดลอม” และ “การอนุรักษ์” และที่สำคัญที่สุดการจัดการที่ประสิทธิภาพย่อมจะต้องมีการขัดผลประโยชน์ต่อระบบการพัฒนาหรือระบบการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์

ลักษณะของการอนุรักษ์จำแนกเป็น 2 ระดับคือ

1. การสงวนและหวงห้าม หมายถึง การอนุรักษ์ในลักษณะที่ต้องมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและเข้มงวดควบคู่กันกับการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติจะต้องพิจารณาทั้งแหล่งที่มาหรือแหล่งกำเนิดของทรัพยากรธรรมชาติจำเป็นจะต้องให้มีมาตรการหรือแนวทางในการสงวนหรือหวงห้ามโดยเร็ว ก่อนจะมีการทำลายเพราะเมื่อเกิดการทำลายแล้วจะเป็นการยากในการฟื้นฟูให้มีสภาพดั้งเดิมได้

2. การอนุรักษ์เป็นระดับของการอนุรักษ์ที่มีการควบคุมดูแลและเข้มงวดควบคู่กันกับการใช้ประโยชน์ของทั้งทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ ในการที่จะนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของบริเวณนั้นจะได้ดีขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีการพิจารณาเพื่อการควบคุมและป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดลอมที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

ในการจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่นต่างพยายามที่จะจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการหรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ให้สมบูรณ์แบบ แต่สิ่งที่การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติยังไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ได้ คือ สภาพของการถูกทำลายที่แท้จริง ซึ่งก็เกี่ยวข้องโดยตรงถึงลักษณะข้อมูล หลักฐานต่าง ๆ ที่สามารถชี้ให้เห็นถึงจำนวนหรือปริมาณทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ถูกทำลาย ทั้งของทรัพยากรธรรมชาติที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงหรือฟื้นคืนสู่สภาพเดิม ได้

วัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ถิ์เซ่งเฮง, 2550) กล่าวถึง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการ คือ

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งปัจจัยสำคัญของระบบสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์และสัตว์ และระบบสนับสนุนการดำรงชีวิต เป็นการปรับปรุงป้องกันพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก การหมุนเวียนแร่ธาตุ อาหาร พืช ตลอดจนการให้น้ำให้สะอาด
2. เพื่อสงวนรักษาการกระจายของชาติพันธุ์ซึ่งขึ้นกับโครงการขยายพันธุ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปรับปรุงการป้องกันธัญญาพืช สัตว์เลี้ยง และจุลินทรีย์ต่าง ๆ การวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนการคุ้มครองอุตสาหกรรมนานาชาติที่ใช้ทรัพยากรที่มีชีวิตเป็นวัตถุดิบ
3. เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้พันธุ์พืชสัตว์และระบบนิเวศน์ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามความเหมาะสมและอุตสาหกรรมหลักต่าง ๆ
4. เพื่อสงวนรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าไว้ ไปยังอนุชนรุ่นหลังรวมทั้งระบบสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น

หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรเป็นแหล่งจำเป็นต่อการดำรงชีพ จึงมีความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในอนาคตที่จะใช้ทรัพยากรใช้แล้วหมดไปให้ได้นานที่สุดคุ้มค่าที่สุดพร้อม ๆ กับมองหาสิ่งทดแทนเพื่อยืดอายุการใช้ต่อไป และนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาใช้ต่อไปอีกประชาชนจะต้องมีความใส่ใจถึงประโยชน์ร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

หลักพื้นฐานในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีหลักการสำคัญดังนี้

1. ใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์หลากหลาย เช่น ในระบบกำจัดน้ำเสียอาจจะจัดบ่อกักน้ำเสียที่ใช้บริโภคน้ำไม่ได้ให้เป็นประโยชน์ในทางเกษตรกรรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การคมนาคม เป็นต้น การจัดทรัพยากรให้ใช้ประโยชน์ได้หลากหลายจะทำให้คนทั่วไปได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรมากขึ้นผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้น ๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีทุก ๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์

2. ต้องมีการสำรวจและการวางแผนการใช้ทรัพยากรเพื่อประเมินความต้องการใช้ทรัพยากรในระยะยาวและวางแผนในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการขาดแคลนซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชน

3. ในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรควรจะต้องคำนึงถึงหลักของความสัมพันธ์กันและกันอย่างดีพอภายในระบบนิเวศการอนุรักษ์และการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกันด้วยไม่ควรมุ่งพิจารณาเฉพาะอย่างเดียวอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

4. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบทความมั่นคงของประเทศขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ของประเทศนั้น ๆ ควรจะต้องมีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในระบบนิเวศผลกระทบต่อผลกระทบของการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมและที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในอันที่จะช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่าที่สุดและนานที่สุด

5. รัฐมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรให้บรรลุตามเป้าหมาย เพราะทรัพยากรเป็นสมบัติและหลักทรัพย์ของประเทศที่ยังไม่ได้นำมาใช้ควรที่รัฐจะจัดไว้ในอันดับต้น ๆ ของนโยบายในการบริหารประเทศปัญหาเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชาติส่งผลให้ระดับความเป็นอยู่ของประชาชนเลวลงนับได้ว่า เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดระดับหนึ่งรัฐบาลจึงได้พยายามที่จะเน้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญเป็นพิเศษ

ศักดิ์สุภา จิรสุก โชค (2550) ให้แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีหลักสำคัญ 3 ประการคือ

1. ต้องใช้อย่างชาญฉลาด กล่าวคือ ในการใช้ทรัพยากรแต่ละอย่างนั้นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบต่อความขาดแคลนหรือความหายากในอนาคตอีกทั้งพิจารณาทางหลักเศรษฐกิจอย่างถี่ถ้วนด้วย

2. ประหยัด (เก็บรักษาสงวน) ของที่หายาก หมายถึง ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากสมควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษาเอาไว้มิให้สูญไปบางครั้งถ้ามีของบางชนิดที่พอจะใช้ได้ก็ต้องใช้อย่างประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย

3. หาวิธีการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น (ซ่อมแซมปรับปรุง) หมายถึง ทรัพยากรใดก็ตามมีสภาพเสื่อมโทรมต่อการสูญเสียเปล่าหรือจะหมดไปถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการควรอย่างยิ่งที่จะหาวิธีการปรับปรุงให้อยู่ในลักษณะที่ดีขึ้น

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ศักดิ์สุภา จิรสุก โชค (2550) กล่าวถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

ว่า ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการผลิตภาคเกษตรกรรมอุตสาหกรรมและบริการของประเทศการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยเน้นการขยายการผลิตสูงสุดได้ส่งผลให้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติไปใช้อย่างต่อเนื่องโดยขาดความระมัดระวังและไม่มีการฟื้นฟูอย่างจริงจังทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างจำกัดและสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตร ได้ส่งผลให้มีการนำพื้นที่ป่ามาใช้ในการเพาะปลูกจนส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพทรัพยากรดินและประมงมีปัญหาด้านคุณภาพและเกิดความเสื่อมโทรมทรัพยากรน้ำเกิดปัญหาความขาดแคลนในบางพื้นที่โดยเฉพาะในฤดูแล้ง รวมทั้งมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรมากขึ้นส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของคุณภาพดินและน้ำ นอกจากนี้การนำทรัพยากรแร่ธาตุมาใช้โดยขาดความระมัดระวัง จึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไปเกิดความเสื่อมโทรม

ในขณะที่การขยายตัวของการผลิตภาคอุตสาหกรรมและบริการที่เป็นไปอย่างไม่มีระเบียบและทิศทางที่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีการนำผังเมืองและผังภาคมาใช้ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนตามแนวถนน รวมทั้งส่งผลให้มีการนำพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมทางการเกษตรไปใช้ผิดประเภทด้วย เช่น เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมและโรงแรมรวมทั้งมีการขยายตัวของชุมชนเมืองที่ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับอย่างเพียงพอได้ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่าง ๆ ได้แก่ น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ จากปัญหาการจราจร และโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐานในเมือง ตลอดจนปัญหาขยะชุมชน นอกจากนี้ การขยายฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วและไม่มีมาตรฐานการประกอบการที่เหมาะสมรวมทั้งไม่มีการบังคับใช้มาตรฐานอย่างจริงจังได้ก่อให้เกิดปัญหาจากของเสียอันตราย และโลหะหนัก จึงนำไปสู่ปัญหามลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยรวมมากขึ้นแนวโน้มการขยายตัวของมลพิษทั้งทางน้ำอากาศและของเสียต่าง ๆ ดังกล่าวได้เพิ่มขึ้น ตามการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการในขณะเดียวกันการขยายตัวของการท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่ขาดการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปกรรมหลายแห่งสูญเสียคุณค่าและความงดงามไป

ในช่วงที่ผ่านมาการดำเนินการฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังดำเนินการได้ในขอบเขตจำกัดไม่ทันต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและแนวโน้มการเกิดมลพิษต่าง ๆ อันเป็นผลจากการขาดประสิทธิภาพในการจัดทำแผนงานที่สามารถนำไปสู่การประสานงานร่วมกันทั้งระหว่างหน่วยงานราชการด้วยกันเองและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเท่าที่ควร ขาดมาตรการที่จะผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตและการบริโภคที่นำไปสู่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ประหยัด

คุ่มค่าและสอดคล้องกับศักยภาพ ในขณะที่องค์การชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแม้จะมีความตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแต่ยังขาดความพร้อมและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันการขาดกฎหมายรับรองสิทธิชุมชนอย่างแท้จริงในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตน ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วมและนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับภาครัฐเกิดปัญหาการแย่งชิงการใช้ทรัพยากรระหว่างกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์กลุ่มต่าง ๆ

ดังนั้น ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพให้เป็นไปตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมีการจัดการที่สร้างความประหยัด มีความพอประมาณและมีเหตุมีผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง และให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการทางสังคมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและประเทศและเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตอบสนองต่อการปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่สมดุลที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงคุณภาพที่ปรับเปลี่ยนการพัฒนาจากการขยายการผลิตเป็นการเพิ่มผลผลิตโดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และคุ่มค่า ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรมในสังคม การให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการได้รับประโยชน์และมีส่วนในการเข้าร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ให้มีการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
2. เพื่อให้กระบวนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมีการควบคุมที่รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่สมดุลและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. ให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมโดยให้ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เป้าหมาย

1. อนุรักษ์และฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 33 และส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจให้ได้ร้อยละ 5 ของพื้นที่ประเทศ รวมถึงการจัดทำเครื่องหมายแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนให้ได้ไม่ต่ำกว่า 1.25 ล้านไร่ เพื่อปรับปรุงความสมดุลของสภาวะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในปี พ.ศ. 2549

2. ลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและฟื้นฟูดินเพื่อการดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรที่มีปัญหาทั้งที่เป็นดินเปรี้ยวดินเค็มและดินขาดอินทรีย์วัตถุ ให้ได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 2 ล้านไร่

3. รักษาและคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพอย่างจริงจังในทุกพื้นที่อนุรักษ์

4. กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิธีและปลอดภัยได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดและมีการใช้ประโยชน์มูลฝอยได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30

5. รักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักให้มีปริมาณออกซิเจนละลายน้ำไม่ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตรตลอดทั้งปี รวมทั้งป้องกันและฟื้นฟูคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ

6. เพิ่มขีดความสามารถในการรวบรวมกำจัดและลดกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมและจากชุมชนให้ได้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 จัดการควบคุมคุณภาพอากาศให้ปริมาณฝุ่นละอองและสารมลพิษต่าง ๆ อยู่ในพิสัยมาตรฐาน

แนวทางการพัฒนา

เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาจึงกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การอนุรักษ์และการฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเน้นให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ จะมีส่วนช่วยในการลดความรุนแรงของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่สมดุลทางธรรมชาติและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

1.1 จัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม

1.1.1 ไม่อนุญาตให้มีการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธารและป่าชายเลน ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเด็ดขาด พร้อมทั้งเร่งจัดทำเขตแนวพื้นที่ป่าและป่าชายเลนอย่างจริงจัง

1.1.2 ให้องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการฟื้นฟูและปลูกป่าบกและป่าชายเลนในพื้นที่ต่าง ๆ ที่เหมาะสมในเขตพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมพื้นที่ป่าชายเลนหมดสัมปทาน โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณส่วนใหญ่

1.1.3 จัดทำแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในระดับลุ่มน้ำให้ครอบคลุมกิจกรรมในทุก ๆ ด้าน ทั้งการอนุรักษ์ พื้นฟู บูรณะ และการใช้ประโยชน์ โดยให้ชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมทั้งทำการศึกษาศักยภาพน้ำใต้ดินทั่วประเทศเพื่อจัดทำแผนหลักในการบริหารจัดการน้ำใต้ดินที่เชื่อมโยงกับการใช้น้ำผิวดินอย่างเป็นระบบและให้มีการควบคุมการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่วิกฤตอย่างจริงจัง

1.1.4 จัดทำแผนหลักเพื่อฟื้นฟูให้ครอบคลุมทั้งในด้านการอนุรักษ์พื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

1.1.5 ให้มีแผนปฏิบัติการฟื้นฟูคุณภาพดินทางการเกษตรในทุกพื้นที่โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านวิชาการจากภาครัฐในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรแบบยั่งยืนที่ช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูดินและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.1.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างภาครัฐเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างแรงจูงใจในการร่วมอนุรักษ์ด้วยมาตรการด้านการคลังและมาตรการทางสังคมและเร่งรัดการจัดทำเครือข่ายข้อมูลและการลงทุนวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

1.2 จัดการมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

1.2.1 ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและจริงจังโดยเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานกลางและหน่วยงานในระดับท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายควบคู่กับมาตรการทางสังคมและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อกำกับและตรวจสอบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ถูกทะเลาะให้มีประสิทธิภาพและให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับกิจการที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษรวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนอาสาสมัครเฝ้าระวังมลพิษและสร้างกลไกประสานงานระหว่างชุมชนและอุตสาหกรรมในการระงับภัยมลพิษ

1.2.2 ใช้มาตรการทางสังคมเพื่อสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนต่อภาคการผลิตที่ก่อมลพิษและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการรายงานและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตทั้งภาคเกษตรอุตสาหกรรมบริการและยกย่องผู้ประกอบการที่ดำเนินการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

1.2.3 พัฒนาและใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อจูงใจให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคและการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.2.4 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบและรับภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่เหมาะสมโดยให้ประชาชน

มีส่วนร่วมรับภาระค่าบริการและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

1.2.5 ส่งเสริมการลงทุนในระบบกำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน รวมทั้งให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบความปลอดภัยจากการขนส่งและจัดเก็บของเสีย และสารอันตราย ตลอดจนจัดให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉินจากอุบัติเหตุให้มีการประกันภัยที่คุ้มครอง ความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมและอันตรายที่เกิดแก่ร่างกายและทรัพย์สินของบุคคลอื่น รวมทั้งให้มีการสร้างระบบการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์และของเสียอันตราย

1.2.6 เสริมสร้างและปรับปรุงมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยเฉพาะด้านมลพิษทางอากาศและกลไกการควบคุมเพื่อลดมลพิษทั้งจากแหล่งกำเนิด อุตสาหกรรมและยานพาหนะ รวมทั้งส่งเสริมใช้เชื้อเพลิงสะอาดเพื่อรักษาคุณภาพอากาศ

1.2.7 พัฒนาเทคโนโลยีควบคุมมลพิษเฉพาะด้านที่เหมาะสมและส่งเสริม กระบวนการผลิตที่สะอาด โดยให้มีการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีในเชิงพาณิชย์เพื่อแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม ปรับปรุงมาตรการสิ่งจูงใจกระตุ้นให้ภาคเอกชนเข้าร่วมพัฒนาเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและกว้างขวางยิ่งขึ้นในการปรับปรุงการผลิตเพื่อลดการใช้วัสดุ และการก่อมลพิษแปรรูปของเสียเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งการพัฒนาระบบบำบัดและกำจัด ของเสียเพื่อให้ได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและลดการนำเข้าเทคโนโลยีและการจัดการให้ถึง ผู้ประกอบการอย่างสะดวกและรวดเร็วควบคู่กับการสนับสนุนด้านการเงินแก่สถานประกอบการ เพื่อให้เปลี่ยนมาใช้กระบวนการผลิตที่สะอาด

1.3 อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมเมืองและพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปวัฒนธรรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3.1 บริหารการขยายตัวของเมืองและพัฒนาสิ่งแวดล้อมเมืองให้เกิดความน่าอยู่ และยั่งยืนโดยใช้มาตรการภาษีระบบสาธารณูปโภคและกฎหมายผังเมืองเป็นตัวควบคุม และมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการขยายตัวของชุมชนตามแนวนอนเพื่อให้การจัดบริการ สาธารณะมีประสิทธิภาพมากขึ้น กำหนดให้ต้องมีระบบบำบัดของเสียรวมและพื้นที่สีเขียว อย่างเพียงพอสำหรับชุมชนและสำหรับเมืองอุตสาหกรรมหลัก กำหนดให้ต้องมีระบบกำจัดของเสีย อุตสาหกรรม

1.3.2 คุ้มครอง ฟื้นฟู และพัฒนาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้มีการแยกเขต ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปกรรมออกเป็นเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนาให้ชัดเจนสอดคล้อง กับศักยภาพของพื้นที่โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและใช้กฎหมายผังเมือง เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมร่วมกับการสร้างกระบวนการสืบทอดความรู้ความเข้าใจการสร้าง จิตสำนึกของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นให้ร่วมกับอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและ โบราณคดี

1.3.3 ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงสมรรถนะของระบบนิเวศที่จะรองรับ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดและควบคุมการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งให้บริหารแก่นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องต่อผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อใช้ในการฟื้นฟูอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

1.3.4 ให้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมป่าไม้ร่วมกันพิจารณาสมรรถนะของระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จะรับรอนักท่องเที่ยวและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสม

2. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนให้เหมาะสมกับศักยภาพเกิดความเป็นธรรมและไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

2.1 กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์จากที่ดินในกิจกรรมการผลิตต่าง ๆ ของเมืองและพื้นที่การเกษตรให้เหมาะสมตามสมรรถนะของที่ดินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยใช้มาตรการสนับสนุนด้านสินเชื่อและภาษี

2.2 ใช้มาตรการด้านภาษีเพื่อเป็นกลไกในการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเกษตรกรรมแต่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาการเกษตร

2.3 ให้มีการรักษาที่ดินในเขตชลประทานที่เหมาะสมกับการเกษตรใช้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรอย่างถาวร พร้อมทั้งจัดให้มีกลไกและรูปแบบสนับสนุนด้านการเงินเพื่อรับซื้อที่ดินซึ่งเจ้าของที่ดินประสงค์จะจำหน่ายจ่ายโอนไปใช้ในสาขาเศรษฐกิจอื่นแล้วนำมาให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเช่าเพื่อทำการเกษตรต่อไป

2.4 ขยายพื้นที่การเกษตรแบบยั่งยืน โดยการสร้างเครือข่ายและถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างภาครัฐเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนอย่างเป็นระบบและการสนับสนุนสินเชื่อเงินออมใจผ่อนปรนระยะยาวเพื่อขยายพื้นที่การเกษตรยั่งยืน

2.5 บริหารจัดการแหล่งน้ำที่มีอยู่ให้นำมาใช้ประโยชน์ต่อภาคเกษตรกรรมการผลิตบริโภค และการแก้ปัญหาลดลงของน้ำใต้ดิน โดยให้มีการศึกษาวางแผนให้ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติ

2.6 การจัดหาแหล่งน้ำอเนกประสงค์ โดยให้ดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำโครงการ โดยประชาชนผู้ได้รับประโยชน์ร่วมรับภาระในการลงทุนพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนระบบการผลิตไปสู่พืชที่ใช้น้ำน้อยและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำด้วยระบบชลประทานจุลภาคในการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

2.7 ประเมินศักยภาพแหล่งแร่นอกเขตอนุรักษ์และกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่ในกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศและเพิ่มมูลค่าในการส่งออก และปรับปรุงกระบวนการทำเหมืองแร่ไม่ให้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

2.8 ป้องกันและลดการบุกรุกการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำธรรมชาติริมฝั่งแม่น้ำและลำคลองต่าง ๆ พร้อมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 พัฒนาและใช้กลไกเพื่อให้ผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าใช้ทรัพยากร รวมทั้งความรับผิดชอบในการดูแลและอนุรักษ์พื้นที่ที่เหมาะสมและเป็นธรรมเพื่อนำไปลงทุนในการฟื้นฟูและบำบัดด้านสิ่งแวดล้อม

3. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนากลไกในการบริหารจัดการอนุรักษ์ฟื้นฟู บูรณะ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถแก้ปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

3.1 พัฒนาคณะเพื่อคุณภาพชีวิตและการรักษาสภาพแวดล้อมของชาติ

3.1.1 ใช้ระบบการศึกษาของชาติทั้งในระบบ โรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตลอดชีวิต เป็นกลไกสร้างความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรอุปโภคบริโภค ที่เสริมสร้างสุขอนามัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3.1.2 พัฒนาบุคลากรสิ่งแวดล้อมให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการด้านเทคนิคให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งสร้างความเป็นผู้นำในการร่วมงานกับชุมชนและสังคมในการปฏิบัติงาน และจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับประเทศภูมิภาคและท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 สร้างกลไกเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.1 ผลักดันเรื่องสิ่งแวดล้อมให้เป็นวาระสำคัญในกระบวนการทางการเมือง โดยสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมระดับชาติระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ตามศักยภาพและความพร้อมประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน องค์กรเอกชน ชุมชน และประชาชน เพื่อเสนอข้อคิดเห็นและติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการขนาดใหญ่ที่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง รวมทั้งประสานงานกับคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภาเพื่อผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างจริงจังและบังเกิดผลในทางปฏิบัติ

3.2.2 ปรับปรุงบทบาทขององค์กรสิ่งแวดล้อมระดับชาติให้มีอำนาจในการกำกับดูแล และสนับสนุนองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการจัดสรรการใช้ทรัพยากรและประสานการดำเนินงานตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและให้ความสำคัญกับการรายงานผลต่อรัฐสภา และสาธารณชน

3.2.3 ปรับโครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแยกอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในการอนุญาตและตรวจสอบออกจากกัน ให้ชัดเจน เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันได้ และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการ

3.2.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้มาตรการด้านการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากโครงการพัฒนา โดยปรับปรุงกระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มความสำคัญของการศึกษาผลกระทบทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชน ให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ มีส่วนในการให้ข้อมูลและความเห็น รวมทั้งร่วมในการตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3.2.5 พัฒนาระบบการพยากรณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำให้เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ การป้องกันน้ำท่วม และการผันน้ำ ภายในและระหว่างลุ่มน้ำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ

3.2.6 ให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและมีการติดตามข้อมูลผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมโลก อาทิ ภาวะเรือนกระจก เพื่อวางแผนเตรียมพร้อมรับ ปัญหาด้านอุทกภัยปัญหา ด้านการผลิตภาคการเกษตร และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.7 เพิ่มขีดความสามารถในการประสานการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและจัดให้มีระบบเครือข่ายข้อมูลเชื่อมโยงระหว่างทั้งส่วนกลางภูมิภาคและท้องถิ่น

3.2.8 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายสิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประเทศ โดยจัดตั้งกลไกและสร้างทีมงานร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาและพัฒนาความรู้และข้อมูลสำหรับการเจรจาต่อรองในเวทีโลกเกี่ยวกับพันธกรณีและมาตรการสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนประสานความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและความแข็งแกร่งในการเจรจาต่อรองและการดำเนินงาน

3.3 ปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนท้องถิ่นและประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3.1 ปรับปรุงและตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ แก่ไขพระราชบัญญัติทรัพยากรประมง พ.ศ. 2490 เพื่อให้ครอบคลุมการจดทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำทุกประเภท และครอบคลุมการจัดการมลพิษจากการเพาะเลี้ยง การออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนการรับรองสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการป่าชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

3.3.2 ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และอื่น ๆ เพื่อใช้กฎหมายต่าง ๆ มีความสอดคล้องและส่งเสริมการกระจายอำนาจการบริหารจัดการและการบังคับใช้กฎหมายสู่ท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบและมีเอกภาพ รวมทั้งสนับสนุนการบริหารจัดการแนวทางใหม่ที่สังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน

3.4 พัฒนากลไกและกระบวนการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.4.1 เตรียมความพร้อมและเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้พร้อมรับกับการถ่ายโอนภารกิจตามกฎหมาย โดยให้องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมระดับชาติเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติและมาตรฐานในการดำเนินงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดภารกิจสนับสนุนของหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ชัดเจน

โดยให้มหาวิทยาลัยในภูมิภาคและสถาบันการศึกษาชั้นสูงในระดับจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการให้บริการที่ปรึกษาทางวิชาการและเทคโนโลยีแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.4.2 เสริมสร้างความรู้ความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของชุมชนประชาคมและประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการศึกษาทุกระบบและทุกระดับในการสร้างวินัยและปลูกฝังทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องทันเหตุการณ์ฝึกอบรมความรู้ให้แก่แกนนำชุมชนให้มีศักยภาพที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้และริเริ่มในชุมชนหรือประชาคมของคนพัฒนาระบบรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกันเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบและใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกันและสนับสนุนสื่อมวลชนให้มีบทบาทในการสร้างค่านิยมอันดีงามของสังคม และร่วมตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

3.4.3 ให้มีเวทีประชาคมท้องถิ่นจัด ประชุมสัมมนา เวทีรับฟังความคิดเห็น และเผยแพร่ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การศึกษาาร่วมกันด้วยการจัดทำกิจกรรมนำร่อง จัดทำการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลแนวคิด โครงการที่ริเริ่ม โดยภาครัฐ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อสร้างการยอมรับส่งเสริมโครงการพัฒนาที่ริเริ่มโดยชุมชนและเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการสร้างเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างประชาคมกับภาครัฐ

มนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยลำดับนั้นตั้งแต่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของธรรมชาติ จนกระทั่งมีความรู้เพิ่มขึ้นจนถึงยุคอุตสาหกรรมเพิ่มจำนวนประชากรก็ยิ่งทวีจำนวนมากขึ้นเป็นทวีคูณและในขณะเดียวกันกิจกรรมของมนุษย์เป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอลงและเป็นผลให้สิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศขาดความสมดุลขึ้น ตัวอย่างดังกล่าวนี้ มองเห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

ความหมายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource) และแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environment) ส่วนใหญ่จะควบคู่กันไป ทั้งนี้ เพราะคำทั้งสองมีลักษณะใกล้เคียงกัน คำว่า ทรัพยากรธรรมชาตินั้น โดยทั่วไปหมายถึง สิ่งปรากฏอยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์นำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ ส่วนคำว่า สิ่งแวดล้อม มาจากรากศัพท์ทางเคมีของภาษาฝรั่งเศสที่ว่า Environ ซึ่งแปลว่า Around ฉะนั้น Environment จึงหมายถึง Totality of man's surround คือหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่อยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ โดยทั่วไป หมายถึง สิ่งปรากฏอยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์และสภาวะธรรมชาติด้วยตนเองได้ เช่น น้ำ ป่าไม้

ดิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า พืชพันธุ์ รวมทั้งแรงงานจากมนุษย์

จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ (2545, หน้า 7) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง วิธีการดำเนินการหรือวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่เพิ่มขึ้นหรือไม่ถูกทำลาย จนเกินขอบเขตไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการป้องกัน การรักษา หรือการแก้ไขก็ตาม ทรัพยากรธรรมชาติ แบ่งตามลักษณะที่นำมาใช้ได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้นหรือไม่สูญหายไปไหน (Inexhaustible natural resources) ได้แก่

1.1 ประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ (Immutable) เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ ลม อากาศ ใช้นานเท่าใดก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่รู้จักหมด

1.2 ประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ (Mutable) ทรัพยากรบางอย่างถ้าใช้ไม่เป็น ก็จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การปลูกพืชชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ อยู่ในที่ดินเดิม ย่อมทำให้ดินเสื่อมสภาพและได้ผลผลิตน้อยลง เป็นต้น

2. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นไป (Exhaustible natural resources)

2.1 ประเภทที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ (Renewable) เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ประชากรโลก ความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำเสียจากโรงงาน น้ำในดิน ปลาทะเลชนิด ทัศนียภาพอันงดงาม ซึ่งอาจทำให้เกิดขึ้นใหม่ได้

2.2 ประเภทที่ไม่อาจทำให้มีใหม่ได้ (Non-renewable) เช่น คุณสมบัติธรรมชาติของดิน ไม้พุ่ม ต้นไม้ใหญ่ ดอกไม้ป่า สัตว์บก สัตว์น้ำ เผ่าพันธุ์ และสติปัญญาของมนุษย์ รวมทั้งแร่ธาตุบางชนิด เป็นต้น

2.3 ประเภทที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ (Non-maintainable) เมื่อใช้หมดไปแล้ว แต่ยังสามารถนำมาเปลี่ยนแปลงและนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ (Reusable) เช่น โลหะต่าง ๆ สังกะสี ทองแดง เงิน และทองคำ เป็นต้น

2.4 ประเภทที่ใช้แล้วหมดสิ้นไปนำกลับมาใช้อีกไม่ได้ (Non-reusable) เช่น ถ่านหิน น้ำมันก๊าซ โลหะ ส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ได้เพียงครั้งเดียวก็เผาไหม้หมดไป ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้อีก

สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือเป็นอุปสรรคเมื่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นพิษ สิ่งแวดล้อมมีทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมทั้งที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ และแร่ธาตุ สิ่งแวดล้อมดังกล่าว จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยมนุษย์เป็นตัวละครสำคัญยิ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสร้างเสริมและทางทำลาย

สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural environment) อาจจำแนกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) เช่น ภูมิประเทศ

ทัศนียภาพต่าง ๆ ภูเขา ห้วย หนอง คลอง ดิน อากาศ และทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด

1.2 สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพหรือชีวภูมิศาสตร์ (Biogeographical environment) เช่น พืชพรรณธรรมชาติต่าง ๆ สัตว์ป่า ป่าไม้ สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural environment)

หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มนุษย์เสริมสร้างขึ้น โดยใช้กลวิธีสมัยใหม่ตามความเหมาะสม

ของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์ รถยนต์ ฝนเทียม เขื่อน บ้านเรือน โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมไปถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึง วัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ เช่น ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีด้วย

จากแนวความคิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น

จะเห็นได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติมีการจำแนกออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน ทั้งประเภทที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้นและประเภทที่ใช้แล้วหมดสิ้นไป ในส่วนของทรัพยากรชายฝั่งหรือทรัพยากรทางทะเลนั้น จัดได้ว่า เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ (Renewable natural resources)

แต่สามารถรักษาให้อยู่สภาพที่อุดมสมบูรณ์ได้ หากมีระบบการจัดการที่ดี ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับมนุษย์ที่จะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการที่จะจัดการทรัพยากรดังกล่าว ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งในเชิงสร้างเสริมหรือการทำลายได้ (สุวิมล พิริขณาลัย, 2546, หน้า 8-10)

ภัทร์ เทภาสิต (2549, หน้า 19) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จำเป็นต้องให้น้ำหนักความสำคัญอย่างเท่าเทียมกันระหว่างการใช้ที่คำนึงถึงประสิทธิภาพและความสมดุลทางธรรมชาติกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนพื้นฐานของการพัฒนา

อย่างยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในอนาคตนั้น การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จะต้องมิเป็นเพียงการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตเพื่อสนับสนุนการขยายตัว

ทางเศรษฐกิจของประเทศแต่เพียงอย่างเดียวและขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องได้รับการดูแลรักษาเอาใจใส่และจัดการอย่างเหมาะสม

และมีประสิทธิภาพ โดยการฟื้นฟูบูรณะดูแลและรักษาเพื่ออนุรักษ์และป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม

ทั้งในชนบทและในเมืองการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ต่อ

การพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุดจะต้องดำรงสภาพของ

ทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถเป็นฐานของการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

ภัทรพล สุดเดือน (2551, หน้า 22) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และการสงวน รักษาเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ แก่มวลมนุษยชาติได้ใช้ได้อย่างไม่ขาดแคลนหรือมีปัญหาใด ๆ หรืออาจหมายถึง กระบวนการ จัดการแผนงานหรือกิจกรรมในการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการในระดับต่าง ๆ ของมนุษย์และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา คือ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ด้วยการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดประหยัดและก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้และจะต้องยึดหลักการทางอนุรักษ์วิทยาประกอบการดำเนินการ ในการจัดการ ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล ใช้อย่างฉลาดหรือใช้ตามความจำเป็นไม่ใช้อย่างฟุ่มเฟือย และไม่เกิดการสูญเปล่าหรือเกิด การสูญเปล่าน้อยที่สุด
2. การประหยัดของที่หายากและของที่กำลังจะหมดไปหรือสูญพันธุ์
3. การปรับปรุงซ่อมแซมสิ่งที่เสื่อมโทรมให้คืนสภาพก่อนนำไปใช้เพื่อให้ระบบ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. มุ่งหวังให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประกอบกันอยู่ในธรรมชาติ มีศักยภาพที่สามารถให้ผลิตผลได้อย่างยั่งยืนและมั่นคงโดยมุ่งหวังให้เกิดความเพิ่มพูนภายในระบบ ที่จะนำมาใช้ได้โดยไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ
2. ต้องมีการจัดองค์ประกอบภายในระบบธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ ให้มีชนิดปริมาณและสัดส่วนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดเป็นไป ตามกฎเกณฑ์มาตรฐานตามธรรมชาติเพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลของธรรมชาติ
3. ต้องยึดหลักการอนุรักษ์วิทยาเป็นพื้นฐานโดยต้องมีการรักษา สงวน ปรับปรุง ซ่อมแซม และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติในทุกสภาพ ทั้งในสภาพที่ดีตามธรรมชาติในสภาพ ที่กำลังมีการใช้และในสภาพที่ทรุดโทรมร่อยหรอ
4. กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมและกำจัดของเสียมิให้เกิดขึ้น ภายในระบบธรรมชาติรวมไปถึงการนำของเสียนั้น ๆ กลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

5. ต้องกำหนดแนวทางในการจัดการเพื่อให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในแต่ละสถานที่ และแต่ละสถานการณ์

หลักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

โรจนัจฉริยะ ด่านสวัสดิ์ (2540, หน้า 1-3) ได้ให้คำจำกัดความและแนวคิดพื้นฐานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางที่พัฒนามาจากความเชื่อในการอนุรักษ์เป็นแนวทางที่สนใจแต่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและ/ หรือระบบนิเวศเป็นด้านหลัก (Deep ecology หรือ Bioecentric paradigm) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงกับแนวทางการอนุรักษ์ (Conservation) ในยุคแรก ๆ ปัจจุบันนักสิ่งแวดล้อมที่มีพื้นฐานทางนิเวศ เช่น นักวิชาการด้านป่าไม้ นักพฤกษศาสตร์ และนักชีววิทยาจำนวนหนึ่ง ยังคงให้ความสำคัญกับแนวทางนี้ แม้ว่าจะยอมรับความสำคัญของการพัฒนามากขึ้นก็ตาม

2. แนวทางที่พัฒนามาจากความเชื่อในการพัฒนาและเทคโนโลยีเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นหลัก เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกับการอนุรักษ์ยุคแรก ๆ ซึ่งได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรบางประเภท เช่น ป่าไม้และปิโตรเลียม ในช่วงเวลาดังกล่าว ปัจจุบันแนวคิดนี้ยังคงได้รับการยอมรับในหลายกลุ่มวิชาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมเหมืองแร่อุตสาหกรรมป่าไม้แม้ว่าจะยอมรับในกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ทวีความสำคัญมากขึ้นก็ตาม

3. แนวทางที่พัฒนามาจากการประสานประสานการอนุรักษ์และการพัฒนาการอนุรักษ์เข้าด้วยกันเป็นแนวคิดที่ยอมรับว่า การพัฒนาเป็นกิจกรรมที่จำเป็นในขณะเดียวกันก็ยอมรับว่าสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาและจะต้องมีการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้พัฒนาขึ้นเป็นแนวคิดสากลที่เรียกว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development)

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้

ศิริพงษ์ พนาสนธิ์ (2542, หน้า 13) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การที่มนุษย์รู้จักการใช้ทรัพยากรที่ได้มาจากธรรมชาติอย่างฉลาด ประหยัด และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการจัดการและการป้องกันสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมจนมั่นใจได้ว่า สามารถที่จะเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับมนุษย์ในรุ่นต่อไป

นิวัตติ เรื่องพานิช (2546, หน้า 14) ให้ความหมายของการอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุดและใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด แต่ทั้งนี้ ต้องให้สูญเสียทรัพยากรในแต่ละครั้งโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุดและจะต้องกระจาย

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึง การเก็บรักษา ทรัพยากรไว้เฉย ๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะอีกด้วย

แนวความคิดและหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นมีแนวความคิดและหลักการสรุปได้ดังนี้ (เกษม จันทร์แก้ว, 2540; นิวัตติ เรื่องพานิช, 2528)

1. การใช้ต้องสมเหตุสมผล (Ration use) หรือใช้อย่างชาญฉลาด (Wise use) มีศิลปะ ในการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate technology) คือ มีประสิทธิภาพสูงเหมาะสมต่อ ทรัพยากรธรรมชาตินั้น ไม่ก่อให้เกิดของเสียและมลพิษมากจนเป็นอันตรายต่อทรัพยากรนั้น และทรัพยากรอื่นที่อยู่ภายในพื้นที่นั้นและพื้นที่ใกล้เคียงรวมทั้งการนำของเสียมาใช้ประโยชน์ด้วย เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2. สงวนของที่หายาก ซึ่งการทราบว่า ทรัพยากรใดก็ตามที่หายากกำลังสูญพันธุ์ หรือสูญพันธุ์ไปแล้ว ศิลปะการนำมาใช้จะต้องพิจารณาให้ละเอียดและระมัดระวังควรหลีกเลี่ยง การนำทรัพยากรธรรมชาตินั้นมาใช้และไม่ควรหยุดนิ่งต้องทำการทำนุบำรุงหรือทำให้ทรัพยากร นั้นมีมากขึ้นจนแน่ใจว่ามีสภาพฟื้นคืนสภาพแล้วจึงนำมาใช้ได้ ในระหว่างการฟื้นฟูควรจะได้ หาสิ่งอื่นมาใช้แทนในประเด็นเหล่านี้เทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ทรัพยากรนั้น ๆ ต้องระมัดระวัง เป็นพิเศษเพราะทรัพยากรนั้นเคยมีปัญหาแล้วนอกจากเทคโนโลยีนั้นต้องมีประสิทธิภาพสูงแล้ว ผู้ควบคุมเทคโนโลยีต้องมีความรู้และเข้าใจอย่างดีด้วย

3. การทำนุและฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรมจากที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้จนฟื้นคืนสภาพ ที่ใช้ได้ หลักการนี้ต้องใช้ความรู้ความสามารถในทรัพยากรนั้น ๆ รวมไปถึงเทคโนโลยีที่จะนำไป ฟื้นฟูทรัพยากรนั้นด้วย ให้ความเอาใจใส่ตลอดเวลาสถานที่และประเภทของทรัพยากรต้องไปได้ กลมกลืนกับเทคโนโลยี

4. การอนุรักษ์หรือการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่น ในเวลาเดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

5. ในการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดนั้นจะต้องไม่แยกมนุษย์ ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพราะว่า วัฒนธรรมและสังคมได้พัฒนาตนเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของสังคมนั้น ๆ กล่าวโดยทั่วไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิตเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และสังคม

6. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จนอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุก ๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์และควรรู้ใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลายด้านในเวลาเดียวกัน แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมครอบคลุมปัญหาใหม่ คือ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมถูกทำลายปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นถูกทำลาย ทั้งนี้ เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีความสำคัญซึ่งตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาคือมนุษย์นั่นเองสำหรับแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปนั้นสามารถกระทำได้ ดังนี้

6.1 การให้การศึกษาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้การศึกษาแก่คนในสังคมเพื่อให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ต่อสิ่งแวดล้อมรูปแบบของการศึกษาจะต้องมีลักษณะเสริมสร้างทัศนคติความคิดเกี่ยวกับการเข้าใจรู้จักสังคมและสภาพแวดล้อมที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ความสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนเพื่อให้เขาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

6.2 การปรับปรุงคุณภาพเป็นวิธีการตรงที่ช่วยแก้ปัญหาคาราคาเขินทรัพยากรและสภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม

6.3 การลดอัตราการเสื่อมสูญการบริโภคของมนุษย์ในปัจจุบันในหลายประเทศมักจะบริโภคทรัพยากรกันอย่างฟุ่มเฟือยและไม่ค่อยได้ใช้ให้อยู่ในขอบเขตจำกัด ทำให้สูญเสียดังกล่าวลงเป็นจำนวนมาก สามารถแก้ไขโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.4 การนำกลับมาใช้ใหม่โดยการนำเศษวัสดุเหลือใช้หรือจากการบริโภคนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เป็นการลดการใช้ทรัพยากรลงได้อีกวิธีหนึ่ง

6.5 การใช้สิ่งทดแทนทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้ดีในอดีตเริ่มร่อยหรอลงเนื่องจากความต้องการเกี่ยวกับการบริโภคสูงนั่นเอง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาหนทางนำทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีคุณภาพเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาใช้ทดแทน

6.6 การป้องกันเป็นวิธีการจัดการโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมร่อยหรอลงรวดเร็วเกินไปหรือป้องกันมลสารหรือวัตถุเป็นพิษไม่ให้แปดเปื้อนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยรวมทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ

กล่าวโดยสรุป คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในการปรับปรุงคุณภาพการลดอัตราการสูญเสียดังกล่าว การนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้สิ่งทดแทน และการป้องกันเพื่อให้สิ่งแวดล้อมนั้นดำรงสภาพอยู่ได้อย่างยั่งยืน

นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาของประเทศไทย

ลือชัย วงษ์ทอง (2549 อ้างถึงใน ทิพย์วรรณ ลิ้มเซ่งเสง, 2550) ได้กล่าวว่า การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน คือ อาหาร อากาศ น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยในการดำรงชีวิตดังกล่าวนี้ได้มาหรือมีแหล่งที่ได้มาจากธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมนั่นเอง ในปัจจุบันมนุษย์ได้เพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติขึ้นเป็นอันมากอันเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากรและความเพียรพยายามในการยกมาตรฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอและส่งผลกระทบทำให้เกิดมลภาวะในลักษณะต่าง ๆ กัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างรวดเร็วเกินไปได้ส่งผลทำให้สิ่งแวดล้อมไม่สามารถปรับตัวได้ทันจนทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

มนุษย์ทุกคนเป็นผู้บริโภคทรัพยากรสิ่งแวดล้อมโดยตรงจึงย่อมจะต้องได้รับผลกระทบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในขณะเดียวกันถ้าจะพิจารณาถึงมูลเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การร่อยหรอของจำนวนป่าไม้ อากาศเสีย แปนดินทรุดของประเทศใดนั้น ล้วนเกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น ดังนั้น วิธีที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างถาวรจะต้องเกิดจากการสร้างจริยธรรมทางสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเพื่อยกมาตรฐานชีวิตของมนุษย์โดยรวม

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในประเทศว่า เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน ทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2521-2524 และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 ดังได้กล่าวปรารภถึงปัญหาของประเทศในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5

“ขณะเดียวกันก็พบว่า การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจในสาขาเกษตร อุตสาหกรรมและบริการหลายด้านที่ผ่านมาก็มีส่วนบั่นทอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและฐานะการเงินของประเทศไม่ใช่น้อยและได้สร้างความเสื่อมโทรมให้แก่ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายด้านอย่างน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ทำให้สถานะแวดล้อมในชนบททรุดโทรมลงไปมาก”

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นปัญหาของสังคมหรือเป็นปัญหาของทุกคนที่จะต้องช่วยกันแก้ไขและธำรงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเอาไว้ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งประเทศ การบุกเบิกเพื่อขยายผลผลิตในภาคการเกษตร

การขยายตัวของเขตเมือง และการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เป็นการบ่งชี้ถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาสังคมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้กล่าวถึงปัญหาเรื่องคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้

1. ปัญหามลพิษปัญหาน้ำเสีย เป็นปัญหาที่เกิดจากการทิ้งสิ่งปฏิกูลจากบั้งเรือ และจากโรงงานอุตสาหกรรมทำให้น้ำในแม่น้ำสำคัญ 4 สาย อันได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำบางปะกง และแม่น้ำแม่กลอง เน่าเสียในระดักรุนแรง
2. ปัญหาอากาศเสีย เป็นปัญหาที่เกิดจากการปล่อยสารพิษจากยานยนต์และจากโรงงานอุตสาหกรรมในปริมาณมากเกินกว่าอากาศจะเจือจางได้ทัน
3. ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัญหาจากการมีปริมาณขยะมากและวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสม
4. ปัญหาเสียงและความสั่นสะเทือน เป็นปัญหาที่เกิดจากเครื่องยนต์ของยานพาหนะ และเครื่องจักรของโรงงานอุตสาหกรรม
5. ปัญหาสารพิษอื่น ๆ เป็นปัญหาที่เกิดจากการใช้แร่ธาตุและสารเคมีในการเกษตร อุตสาหกรรมและอื่น ๆ อย่างไม่ถูกวิธีทำให้สารพิษกระจายไปในสิ่งแวดล้อม
6. ปัญหาทางประชากร คือ การกระจายตัวของประชากรในเขตชนบทและในเมือง เป็นไปอย่างไม่เหมาะสมทำให้เกิดการแออัด ความไม่สมดุลของรายได้ ฯลฯ คุณภาพประชากร ประชากรในชนบทมีการศึกษาต่ำ
7. ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและระบบนิเวศ เป็นปัญหาที่เกิดจากการได้ทรัพยากรอย่างรวดเร็วเกินไปและการพัฒนาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศโดยตรงในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้กล่าวไว้แล้วควรถือได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งเน้นในการพัฒนาในแง่ของการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการผลิตและอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยมีได้คำนึงถึงความจำกัดทางการนำทรัพยากรมาใช้ การกระจายตัวของประชากรและคุณภาพของประชากรที่จะรับการพัฒนานั้นได้

ข้อมูลโครงการ “ฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาช่วยมหาด”

บันทึกข้อตกลงความเข้าใจ ว่าด้วยความร่วมมือในโครงการฟื้นป่า รักษา น้ำ เขาช่วยมหาด (ซึ่งต่อไปนี้เป็นบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “บันทึกข้อตกลง”) นี้ ทำขึ้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2556 ระหว่าง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โดยรองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลาภญจน์ ตำแหน่งอธิการบดี
ผู้มีอำนาจลงนาม ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “มก” ฝ่ายหนึ่ง

หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งกองทัพเรือ สำนักงานตั้งอยู่ที่ตำบลสัตหีบ
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี 20180 โดยพลเรือตรี นพดล สุภากร ตำแหน่งผู้บัญชาการ ผู้มีอำนาจ
ลงนาม ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “สอ.รฝ.” ฝ่ายหนึ่ง

บริษัท พีทีที โกลบอลเคมิคอล จำกัด (มหาชน) สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 555/ 1
ศูนย์เอนเนอร์ยีคอมเพล็กซ์ อาคารเอ ชั้นที่ 14-18 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจตุจักร เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900 โดยนายอนนต์ สิริแสงทักษิณ ตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
ผู้มีอำนาจลงนาม ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “PTTGC” ฝ่ายหนึ่ง

และชมรมคนรักป่า ชุมชนชาวกุหลาบ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 439 ถนนสุขุมวิท
ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง 21150 โดยนายสุเมธ คณา ตำแหน่งประธาน
ชมรม ผู้มีอำนาจลงนาม ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “ชมรมคนรักป่า” ฝ่ายหนึ่ง

ซึ่งต่อไปในข้อตกลงการดำเนินงานนี้รวมเรียกว่า มก., สอ.รฝ., PTTGC และชมรม
คนรักป่า ว่า “ผู้ร่วมโครงการ”

โดยผู้ร่วมโครงการทุกฝ่ายประสงค์ที่จะดำเนินการร่วมกันในการปลูกป่าฟื้นฟู
ระบบนิเวศ บริเวณเขาห้วยมะหาด จังหวัดระยอง ผู้ร่วมโครงการจึงตกลงดำเนินงานร่วมกันภายใต้
บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ โดยมีข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของบันทึกข้อตกลง

ผู้ร่วมโครงการตกลงร่วมมือกันเพื่อดำเนินงาน โครงการฟื้นป่า รักษาเขาห้วยมะหาด
ซึ่งต่อไปในบันทึกข้อตกลงนี้เรียกว่า “โครงการ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกป่าฟื้นฟูระบบนิเวศ
บริเวณเขาห้วยมะหาด จังหวัดระยอง และส่งเสริมให้เกิดการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า
และพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วม
ของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยบรรเทาภาวะ
โลกร้อน บนฐานวิชาการและการมีส่วนร่วมภายใต้กรอบมาตรฐานสากลในเรื่องคาร์บอนเครดิต

2. ขอบเขตและหน้าที่ของผู้ร่วมโครงการ

ผู้ร่วมโครงการตกลงกำหนดรายละเอียดของโครงการ ๑ การวางแผนทางและวิธีการ
ฟื้นฟูตามหลักการฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้และสัตว์ป่าในแต่ละปีร่วมกัน ทั้งนี้ผู้ร่วม โครงการ
แต่ละฝ่ายมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 มก. สนับสนุนข้อมูลและความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร
ป่าไม้ควบคู่กับการยังประโยชน์อย่างเหมาะสมของทรัพยากร และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

โดยการมีส่วนร่วมให้เข้าไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ความว่า “ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการรักษา ฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ ประโยชน์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน”

2.2 สอ.รฝ. สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการใช้พื้นที่ที่อยู่ในการดูแล ของ สอ.รฝ. เพื่อดำเนินการ โครงการฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด และร่วมดำเนินงาน ด้านการอนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ โดยการมีส่วนร่วม

2.3 PTTGC สนับสนุนการพัฒนาและงบประมาณดำเนินงาน โครงการฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด รวมทั้งติดตามการเจริญเติบโตและปริมาณดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการเติบโตของหมูไม้ การฟื้นคืนของระบบนิเวศ การพัฒนา คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน

2.4 ชมรมคนรั้งป่าและชุมชน ตกลงให้ความร่วมมือและเป็นหลักในการดำเนินงาน โครงการฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด โดยจะร่วมกันดูแลและรักษาพื้นที่ พร้อมทั้งการพัฒนา พื้นที่ตามแนวทางพัฒนาบนพื้นฐานของความร่วมมือ

3. ระยะเวลาดำเนินการร่วมกัน

ผู้ร่วมโครงการตกลงร่วมกันดำเนินการ โครงการฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด เพื่อฟื้นฟู ระบบนิเวศ พัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน และช่วยบรรเทาภาวะโลกร้อน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมสำหรับการดำเนิน โครงการ ฯ จะร่วมกันดำเนินงานในพื้นที่ จำนวน 2,500 ไร่ เป็นระยะเวลา 10 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2556-2566) นับตั้งแต่วันที่ลงนามในบันทึกข้อตกลง ความเข้าใจฉบับนี้ (วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2556-วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2566)

4. เป้าหมายการดำเนินงาน

ดำเนินการปลูกป่า บำรุงรักษา ติดตามและประเมินผลการเจริญเติบโต การฟื้นคืน ระบบนิเวศ การพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน ตลอดจนการดูดซับ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ 2,500 ไร่ เป็นระยะเวลา 10 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2556-2566)

5. สิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

5.1 ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละฝ่าย มีสิทธิเข้าไปในพื้นที่โครงการฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด ที่สนับสนุนโดย สอ.รฝ. เพื่อดำเนินการใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ของบันทึกข้อตกลง ฉบับนี้ แต่หากมีหน่วยงานอื่นที่นอกเหนือจากผู้ร่วมโครงการภายใต้บันทึกข้อตกลงฉบับนี้

ต้องการเข้าไปในพื้นที่เพื่อร่วมกิจกรรมของโครงการ ฯ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้เข้าร่วมโครงการทุกฝ่ายก่อน

5.2 ผู้ร่วมโครงการแต่ละฝ่ายสามารถเผยแพร่ โฆษณา ให้ข้อมูลข่าวสาร และสิทธิอ้างอิงเพื่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ ฯ ได้ หากมีหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากผู้ร่วมโครงการภายใต้บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ต้องการร่วมกิจกรรม และใช้สิทธิอ้างอิงเพื่อการประชาสัมพันธ์ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้เข้าร่วมโครงการทุกฝ่ายก่อน

5.3 หากในอนาคตมีข้อกำหนดในเรื่องการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ PTTGC มีสิทธิในปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ต้นไม้อุดซับไว้ในพื้นที่ปลูกป่า เป็นระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่วันที่ปลูกครบทุกแปลงตามแผนของโครงการ ฯ

6. การยุติความร่วมมือ

6.1 บันทึกข้อตกลงฉบับนี้จะยุติเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 3.

6.2 ผู้ร่วมโครงการตกลงกันเป็นหนังสือเพื่อเลิกบันทึกข้อตกลงฉบับนี้

6.3 ในกรณีที่ผู้ร่วมโครงการฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ประสงค์จะยุติการดำเนินงานในส่วนของตน ให้ฝ่ายนั้นมีหนังสือแจ้งให้ฝ่ายอื่น ฯ ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 60 วัน อย่างไรก็ตามสิทธิและหน้าที่ของผู้ร่วมโครงการฝ่ายที่ประสงค์จะยุติ ยังคงมีผลบังคับต่อไป เฉพาะในส่วนหรือแปลงที่ผู้ร่วมโครงการฝ่ายนั้น ได้ดำเนินการก่อนหน้านั้น

7. บันทึกข้อตกลงฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ที่ได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงนี้เป็นต้นไป ในกรณีที่ผู้ร่วมโครงการฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ต้องการยกเลิก แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติม ในรายละเอียดของข้อตกลง ผู้ร่วมโครงการทุกฝ่ายจะทำการหารือร่วมกันในการพิจารณาทำเป็นบันทึกข้อตกลงความเข้าใจเพิ่มเติมแนบท้าย และให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงความเข้าใจฉบับนี้

บันทึกข้อตกลงความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือนี้ จัดทำขึ้น จำนวน 4 ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันทุกประการ ผู้แทนของผู้ร่วมโครงการทุกฝ่ายได้ทราบและเข้าใจในบันทึก ข้อตกลงฉบับนี้โดยตลอด เห็นว่าถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ และเพื่อเป็นหลักฐานแห่งการนี้ ผู้แทนที่มีอำนาจทั้งทุกฝ่ายจึงได้ลงลายมือชื่อและเก็บไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลสิกิจ ทบบัณฑิต (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการศึกษาในภาพรวม นักศึกษามีความเข้าใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมกับมหาวิทยาลัย มีความเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับมหาวิทยาลัย เป็นอันดับที่ 1 ในขณะที่ด้านความเข้าใจในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับที่ 2 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมของด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในมหาวิทยาลัย ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรต้นไม้ในมหาวิทยาลัย และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุก ๆ ด้านในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในมหาวิทยาลัย เป็นอันดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย เป็นอันดับที่ 2 และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรต้นไม้ในมหาวิทยาลัย เป็นอันดับที่ 3

ทิพย์วรรณ ลิ้มแข่งเสง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองระยอง ผลการศึกษาการเข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมการเข้าร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มสตรีอยู่ในระดับน้อย ผลการศึกษาความคิดเห็นจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนในด้านมลพิษทางน้ำ พบว่า โดยภาพรวมด้านมลพิษทางน้ำ ด้านมลพิษทางอากาศ และด้านมลพิษทางขยะมูลฝอย กลุ่มสตรีได้ให้ความคิดเห็นว่า มีผลต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาความคิดเห็นจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน ในด้านมลพิษทางเสียง พบว่า โดยภาพรวมด้านมลพิษทางเสียง กลุ่มสตรีได้ให้ความคิดเห็นว่า มีผลต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน อยู่ในระดับน้อย

วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์, คารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และปนัดดา เผือกพันธ์ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง แนวคิด บทบาท และปัญหา ในการพัฒนาของผู้นำสตรีชนบทอีสาน พบว่า กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งสตรีประสบความสำเร็จจนได้รับเลือกให้เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยเกื้อหนุนหลายอย่าง ได้แก่ (1) การตัดสินใจลงสมัครซึ่งมีพื้นฐานมาจากความสนใจส่วนตัวและต้องพิสูจน์ความสามารถของตน โดยมีบุคคลรอบข้างให้การสนับสนุน (2) กลยุทธ์ในการหาเสียงที่ดี (3) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้สมัครซึ่งมีความพร้อมในด้านฐานะการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาประกอบกับมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำและมีบารมีอีกด้วย (4) ปัจจัยเกี่ยวกับเงื่อนไขของชุมชนและได้รับแรงสนับสนุนจากชาวบ้านรวมทั้งโอกาสและจังหวะที่เหมาะสมโดยแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนาชนบทของกำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีการพัฒนาชาวบ้าน

ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งกายและใจมีความต่อเนื่องยาวนาน เน้นการพึ่งตนเองของชาวบ้านเป็นหลัก และการพัฒนาต้องมาจากความต้องการของชุมชนเป็นหลักบทบาทและกลยุทธ์ในการพัฒนาชนบทของผู้นำสตรี พบว่า ผู้นำผู้ใหญ่บ้านสตรีส่วนใหญ่สามารถดำเนินการในตำแหน่งผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังใช้กลยุทธ์ที่แสดงให้เห็นว่าสตรีผู้นำเหล่านี้สามารถทำงานจนประสบผลสำเร็จได้ดีในทุกสถานการณ์วิธีการทำงานกับชุมชนส่วนใหญ่จะใช้หลักการวางแผน โดยจัดลำดับความสำคัญและจำเป็นของกิจกรรมการพัฒนา มีการประชุมหรือปรึกษาหารือกันจากทรัพยากรบุคคลทั้งในและนอกชุมชนและประสานงานกับหน่วยราชการเอกชนรวมทั้งการใช้ความสามารถเฉพาะตัวในการสร้างศรัทธาและแรงจูงใจให้ชาวบ้านร่วมมือสำหรับรูปแบบการพัฒนาที่มีทั้ง โครงการพัฒนาด้านจิตใจ พัฒนาสังคม การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา ได้แก่ แหล่งน้ำ ถนน เป็นต้น

วินัย วีระวัฒนานนท์, ไพโรจน์ เบาลใจ และสุวพร ตั้งสมรพงษ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมการศึกษา และเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครนายก สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน มีประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่ 160 ครัวเรือน ประชากรประมาณ 500 คน มีอาชีพในการทำนา ทอเสื่อ ปลูกบอนสี ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เลี้ยงปลา ทำสวน และรับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนค่อนข้างต่ำ คือ ร้อยละ 81.3 มีรายได้ไม่เกินเดือนละ 6,000 บาท แต่มีภาระหนี้สินค่อนข้างน้อย คือ ไม่มีหนี้สินเลย ร้อยละ 22.5 และมีหนี้สินไม่เกิน 30,000 บาท อีกร้อยละ 25 ส่วนรายจ่ายประจำที่เป็นค่าอาหารและค่าสาธารณูปโภคอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ในส่วนสภาพทางสังคมเป็นชุมชนที่อยู่กันแบบเครือญาติตามลักษณะวัฒนธรรมไทยและมีการช่วยเหลือกันแบบไม่เป็นทางการ

แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและการศึกษาได้มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาดังต่อไปนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน

1. แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการคลองสวยน้ำใส พัฒนาสภาพแวดล้อมบริเวณริมคลองและริมถนนหมู่บ้าน โดยพัฒนาด้วยการปลูกไม้ ดอกไม้ประดับ การเก็บวัชพืช ขึ้นจากคลอง 31 และการจัดระเบียบบริเวณ โครงการให้มีภูมิทัศน์สวยงามและเป็นแหล่งความรู้ของชุมชน

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ประกอบด้วย โครงการปลูกบอนสี โครงการทอเสื่อ กอก โครงการเลี้ยงปลา และโครงการกองทุนและการเงินหมู่บ้าน เป็นโครงการที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนและภูมิปัญญาของท้องถิ่น จัดทำเพื่อการนำเสนอหน่วยงานของรัฐ และเป็นโครงการตอบสนองต่อนโยบายเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาลปัจจุบัน

3. แผนพัฒนาการศึกษามุ่งเน้นการนำภูมิปัญญาของท้องถิ่น เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การทอเสื่อกก และการปลูกบอนสี เข้าไปบูรณาการในหลักสูตรระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านคลอง 31 ได้แก่ แผนการพัฒนาการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในการรักษาความสะอาดและการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ แผนพัฒนาการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพในการปลูกไม้ดอกไม้ประดับและแผนพัฒนาการสอนกลุ่มวิชาโครงการ และพื้นฐานอาชีพ (งานเลือก) ในการทอเสื่อกกและการปลูกบอนสี

สุทธิศักดิ์ ช่วยเมืองปักย์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในโครงการป่าชุมชนบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อื่น ๆ อันก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำผล จากการศึกษาลักษณะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า อาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยทางด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สมศักดิ์ นัคลาจารย์ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง ทรรศนะของคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) ที่มีบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ศึกษาความคาดหวังของ กม. และ กสต. ที่มีต่อบทบาทของ กพสม. และศึกษาทรรศนะของ กม. และ กสต. ที่มีต่อบทบาทโดยทั่วไปของ กพสม. ในฐานะที่เป็นสตรีและตั้งสมมุติฐานของการศึกษาไว้ว่า ไม่มีความแตกต่างในความรู้ความเข้าใจในบทบาท กพสม. ของ กม. และ กสต. ไม่มีความแตกต่างในความคาดหวังในบทบาท กพสม. ของ กม. และ กสต. และ ไม่มีความแตกต่างในความเห็นเกี่ยวกับบทบาทสตรีของ กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ดีเด่น และ กพสม. ไม่ดีเด่น ทั้งนี้ โดยทำการศึกษาจาก กม. และ กสต. รวม 140 คน เป็น กม. 39 คน และ กสต. 101 คน

ผลของการศึกษาปรากฏ ดังนี้ คือ ในด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาท กพสม. ของ กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ดีเด่นและไม่ดีเด่น คือ บทบาทในการสำรวจศึกษาและพิจารณาปัญหาความต้องการของสตรีและเด็กในหมู่บ้านนำปัญหาความต้องการของสตรีและเด็กได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อนำเสนอต่อ กม. และ กสต. จัดทำทะเบียนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสตรีและเด็กของหมู่บ้านวางแผนเพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสตรีและเด็กของหมู่บ้านส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มสตรีในหมู่บ้านควรร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้านทุกครั้งเพื่อให้ข้อมูลและเสนอปัญหาความต้องการสตรีและเด็กในหมู่บ้านแก่ กม. ประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และต้องเชิญ กม. เข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง ให้ความร่วมมือและประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนจัดหากองทุนพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาสตรีและเด็กของหมู่บ้านที่ได้ทำไปแล้วเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานด้านการพัฒนาสตรีและเด็กของหมู่บ้านปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความรู้ความเข้าใจของ กม. และ กสต. ที่มีต่อบทบาทของ กพสม. ยังไม่ถูกต้องชัดเจน

ในด้านความคาดหวังในบทบาท กพสม. กพสม. ของ กม. และ กสต. มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกลุ่ม กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ดีเด่นจะคาดหวังในบทบาท กพสม. สูงกว่า กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ไม่ดีเด่น โดยมีความคาดหวังอยู่ในระดับเห็นด้วยเป็นส่วนมาก

ในด้านความเห็นเกี่ยวกับบทบาทสตรีในครอบครัวของ กม. และ กสต. ที่มีต่อ กพสม. คือ บทบาทเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูบุตรทุกคนและดูแลบุตรยามเจ็บป่วยจัดการเรื่องการศึกษาของบุตรจัดหาเครื่องอุปโภคสำหรับสมาชิกในครอบครัวดูแลความสะอาดเรียบร้อยภายในบ้านดูแลรับใช้สามี ยามปกติและยามเจ็บป่วยเป็นที่ปรึกษาสามีในทุก ๆ เรื่อง และเป็นผู้เก็บเงินและดูแลการใช้จ่ายของครอบครัวมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกลุ่ม กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ดีเด่นเห็นด้วยสูงกว่ากลุ่ม กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ไม่ดีเด่น โดยมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในด้านความเห็นเกี่ยวกับบทบาทสตรีในครอบครัวของ กม. และ กสต. ในเขต กพสม. ดีเด่นและไม่ดีเด่น คือ เป็นผู้นำกลุ่มทำงานพัฒนาของชุมชนเป็นผู้ร่วมงานในการทำงานพัฒนาของชุมชนในทุก ๆ เรื่อง เป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของชุมชน เป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาของชุมชน เช่น ช่วยออกเงินทำอาหารเลี้ยงควรร่วมเฉพาะกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนเท่านั้น และเป็นตัวแทนของครอบครัวไปช่วยเหลืองานของเพื่อนบ้านปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

ในด้านความเห็นเกี่ยวกับบทบาทสตรีทางเศรษฐกิจของ กม. และ กสต.

ในเขต กพสม. ดีเด่นและไม่ดีเด่น คือ บทบาทในการหารายได้เข้าครอบครัวไม่แตกต่างกับผู้ขาย
 ควรเป็นแรงงานของครอบครัวตลอดจนติดต่อหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตเป็นผู้ตัดสินใจร่วมกับ
 สามีในการลงทุนประกอบอาชีพ การกู้ยืม การซื้อเครื่องมือ การประกอบอาชีพ และการใช้หนี้
 มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนความเห็น
 เกี่ยวกับบทบาทสตรีทางการเมืองการปกครองของ กม. และ กสศ. ในเขต กพสม. ดีเด่น
 และไม่ดีเด่น คือ บทบาทการเป็นผู้นำในระดับต่าง ๆ เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นกำนัน
 เป็นปลัดอำเภอ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ส.ส. เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผู้นำในการรวมกลุ่ม
 ร้องเรียนหรือจัดการปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนกับฝ่ายต่าง ๆ และเหมาะที่จะเป็นผู้ให้ความสนับสนุน
 เท่านั้น เช่น เข้าร่วมกลุ่มต่อต้านร้องเรียนสนับสนุนหรือเป็นผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่าง ๆ ไม่มี
 ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยถึงเฉย ๆ
 เป็นส่วนใหญ่และมีเพียงบทบาทเดียวที่ได้รับการเห็นด้วย คือ การเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากผลการศึกษา
 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่อไปนี้ คือ (1) การส่งเสริมความรู้
 ความเข้าใจ กม. และ กสศ. เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ กพสม. สามารถกระทำได้โดยมี
 การปฏิบัติงานร่วมกันให้มากขึ้นระหว่าง กม. และ กพสม. และควรมีการชี้แจงบทบาทหน้าที่
 ของ กพสม. ในโอกาสอันควรตลอดจนมีบทบาทหน้าที่ของ กพสม. แสดงไว้ในที่ที่ควรมี
 และ/หรือพบเห็นได้โดยง่าย เช่น ที่ทำการหมู่บ้าน ศาลาประชาคม หรือสถานที่อื่นใดในลักษณะ
 เดียวกันนี้ (2) การปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของ กพสม. ควรส่งเสริมบทบาท กพสม.
 ที่นอกเหนือไปจากบทบาทที่มีอยู่ เช่น กพสม. ควรนำเสนอปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของสตรี
 และเด็กต่อ กสศ. ควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ไม่เฉพาะกลุ่มสตรี
 เท่านั้นและควรร่วมประชุมกับ กสศ. ทุกครั้งที่ กสศ. มีประชุมเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น
 เพื่อปรับปรุงบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของ กพสม. (3) การให้ความสำคัญที่เท่าเทียมกันระหว่าง
 ชายกับหญิงควรจะให้โอกาสที่เท่าเทียมและสร้างสำนักที่รับผิดชอบในภาระหน้าที่ร่วมกันระหว่าง
 ชายกับหญิง เช่น กรณี กพสม. เมื่อต้องก้าวไกลสู่งานนอกบ้านชายควรเข้ามามีส่วนร่วมรับภาระงาน
 ในบ้านหรือกรณีอื่นใดที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยคำนึงถึงโอกาสที่ชายหญิงควรได้รับ
 อย่างเท่าเทียมและเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง สามารถจำแนกวิธีการศึกษา ออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การศึกษาเชิงเอกสารต่าง ๆ (Documentary research) ได้แก่ หนังสือ บทความ รายงานสรุปของหน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน เอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบของการอธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive method) เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างแนวคิดในการศึกษา เพื่อให้การศึกษานี้ มีความถูกต้องที่สุด

2. การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นการศึกษาโดยลงพื้นที่จริงและเก็บข้อมูล จากการแจกแบบสอบถามประชาชนจากชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ในเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ประกอบไปด้วยประเด็น ดังนี้

- 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล
- 2.2 บทบาทการเป็นผู้นำ
- 2.3 บทบาททางสังคม
- 2.4 บทบาทความสัมพันธ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้ ทำการศึกษาเฉพาะประชาชนจากชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำนวน 2,864 คน (ข้อมูลจากเทศบาลเมืองมาบตาพุด ปี พ.ศ. 2557) ที่อาศัยอยู่บริเวณ โดยรอบพื้นที่โครงการ ฯ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนจากชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยผู้ศึกษาใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยได้กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling error) ร้อยละ 0.05 ภายใต้อัตราความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ $n =$ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $N =$ จำนวนประชากร
 $e =$ ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{2,864}{1+2,864(0.05)^2}$$

$$n = 399.8$$

ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399.8 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามทั้งสิ้น 400 ชุด ทั้งนี้ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้งหมด 400 ชุด ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ทั้งหมด วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การดำเนินการสร้างแบบสอบถามสำหรับประชาชน จำนวน 1 ชุด จากประเด็นและเกณฑ์ของวัตถุประสงค์ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
 - ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” ด้านการเป็นผู้นำ
 - ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” ด้านสังคม
 - ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” ด้านความสัมพันธ์

เกณฑ์การให้ค่าประมาณการระดับการปฏิบัติต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมายาคำพุด จังหวัดระยอง

คะแนนความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนนความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นที่ป่ารักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” 3 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟูป่า รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” 4 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเชิงเอกสารต่าง ๆ (Documentary research) ได้แก่ หนังสือ บทความ รายงานสรุปของหน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชน เอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการกำหนดเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่จะศึกษา และมีขอบข่ายครอบคลุม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยสามารถตอบข้อเท็จจริงได้
3. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ เสนอแนะ ปรับปรุง และแก้ไข เมื่อแก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อย ผู้วิจัยได้นำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและขอข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ จำนวน 3 ท่าน คือ
 - 3.1 ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.2 นาวาเอกพินิจ ชื่นรุ่ง รองผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยาน และรักษาฝั่ง
 - 3.3 นายอภิชาติ ดันน้ำนิง พนักงาน CSR บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) หลังจากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) และทดสอบ เครื่องมือ (Try out) โดยทดสอบเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร ที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 ชุด ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น = .78 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการอบรมกำลังพลจากกองทัพเรือที่เป็นผู้ช่วยในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของแบบสอบถามให้กำลังพลที่เป็นผู้ช่วยได้มีความเข้าใจตรงกันในเนื้อหาทั้งหมด

2. หลังจากเก็บแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำแบบสอบถามทั้งหมด 400 ฉบับ ไปเก็บข้อมูลจากประชาชน จำนวน 400 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ โดยมีการตอบครบทุกรายข้อ
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม 400 ฉบับ ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ปรากฏการณ์ว่า แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้งหมด 400 ฉบับ หลังจากนั้นจึงทำการลงรหัสข้อมูล
4. นำข้อมูลไปประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการประมวลผลค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ข้อมูลความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาห้วยมะหาด” ใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาห้วยมะหาด” ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐาน กรณีที่พบความแตกต่างในความคิดเห็นจะใช้ สถิติเชฟเฟ้ (Scheffe) ในการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่

เกณฑ์การแปลผล

นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้ (จิรวรรณ บุญพิทักษ์, 2552)

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาห้วยมะหาด” โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” อำเภอมายาตปุค จังหวัดระยอง ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” อำเภอมายาตปุค จังหวัดระยอง

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	253	63.25
หญิง	147	36.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.25 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 36.75

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	20	5.00
20-30 ปี	215	53.75
31-40 ปี	115	28.75
ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป	50	12.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.75

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	41	10.25
มัธยมศึกษาตอนต้น	38	9.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	168	42.00
อนุปริญญา/ ปวส.	54	13.50
ปริญญาตรี	87	21.75
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 42.00 รองลงมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.75

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	190	47.50
สมรส	180	45.00
หย่า/ หม้าย	30	7.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมา มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 45.00

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน

อาชีพปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	150	37.50
พนักงานบริษัทเอกชน	63	15.75
เกษตรกร	78	19.50
รับจ้างทั่วไป	58	14.50
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	40	10.00
อื่น ๆ	11	2.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 19.50

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้/ เดือน

รายได้/ เดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	37	9.25
5,000-8,000 บาท	67	16.75
8001-10,000 บาท	54	13.50
10,001-15,000 บาท	130	32.50
ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป	112	28.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้/ เดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมา มีรายได้/ เดือน ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.00

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	45	11.25
5-9 ปี	116	29.00
10-14 ปี	93	23.25
15-19 ปี	68	17.00
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	78	19.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.00 รองลงมา มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 10-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.25

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุ	46	11.50
โทรทัศน์ (TV)	112	28.00
หนังสือพิมพ์	73	18.25
วารสาร	90	22.50
ป้ายโฆษณา	77	19.25
อื่น ๆ	2	.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางโทรทัศน์ (TV) คิดเป็นร้อยละ 28.00 และรองลงมา รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวารสาร คิดเป็นร้อยละ 23.25

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักรักษา เขาย้วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาพรวมความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รักรักษา เขาย้วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นป่า รักรักษา เขาย้วยมหาด”	\bar{X}	SD	ระดับ เหมาะสม	อันดับ
ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ	3.49	.51	มากที่สุด	2
ด้านบทบาททางสังคม	3.42	.46	มากที่สุด	3
ด้านความสัมพันธ์	3.55	.50	มากที่สุด	1
ภาพรวม	3.48	.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 9 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง โดยภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.48, SD = .41$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.55, SD = .50$) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรืออยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 3.49, SD = .51$) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรืออยู่ในระดับเหมาะสมรองลงมา และด้านบทบาททางสังคม ($\bar{X} = 3.42, SD = .46$) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรืออยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ

ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	ระดับเหมาะสม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. กองทัพเรือมีความรับผิดชอบ ในกระบวนการ/วิธีการทำงาน ด้วยความมั่งคั่ง	249 (62.25)	133 (33.25)	18 (4.50)	0 (0.00)	3.58	.58	มากที่สุด	1
2. การวินิจฉัย การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจที่รอบคอบ ของกองทัพเรือ สามารถนำ โครงการ ฯ ไปสู่ความสำเร็จ	206 (51.50)	164 (41.00)	29 (7.25)	1 (.25)	3.44	.64	มากที่สุด	3
3. การบริหารจัดการโครงการ ฯ ของกองทัพเรือ ได้แสดงออก ถึงบทบาทความเป็นผู้นำที่ดี	233 (58.25)	135 (33.75)	31 (7.75)	1 (.25)	3.50	.65	มากที่สุด	2
4. การทำงานเป็นเอกภาพ การให้ กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงาน ระหว่าง กำลังพลด้วยกันเอง และประชาชน ในพื้นที่โครงการ ฯ	209 (52.25)	156 (39.00)	34 (8.50)	1 (.25)	3.43	.66	มากที่สุด	4
ภาพรวม					3.49	.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 10 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ
ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา อนุรักษ์ เข้าวัดมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาท
การเป็นผู้นำ ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.49, SD = .51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามแบบสอบถาม พบว่า หัวข้อ “กองทัพเรือมีความรับผิดชอบ
ในกระบวนการ/วิธีการทำงานด้วยความมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด” ($\bar{X} = 3.58, SD = .58$) ประชาชน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด หัวข้อ “การบริหารจัดการโครงการ ฯ ของกองทัพเรือ
ได้แสดงออกถึงบทบาทความเป็นผู้นำที่ดี” ($\bar{X} = 3.50, SD = .65$) ประชาชนมีความคิดเห็น
อยู่ในระดับเหมาะสมรองลงมา และหัวข้อ “การทำงานเป็นเอกภาพ การให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงาน
ระหว่างกำลังพลด้วยกันเอง และประชาชนในพื้นที่โครงการ ฯ” ($\bar{X} = 3.43, SD = .66$) ประชาชน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท
ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา อนุรักษ์ เข้าวัดมหาด” อำเภอมาบตาพุด
จังหวัดระยอง ด้านบทบาททางสังคม

ด้านบทบาททางสังคม	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	ระดับ เหมาะสม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การดำเนินโครงการ ฯ ของกองทัพเรือ เป็นไปตามสิทธิ และหน้าที่ที่พึงมี	196 (49.00)	176 (44.00)	27 (6.75)	1 (.25)	3.42	.63	มากที่สุด	2
2. การแสดงบทบาททางสังคม ของกองทัพเรือต่อโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิด ความสำเร็จ	186 (46.50)	187 (46.75)	27 (6.75)	0 (0.00)	3.40	.61	มากที่สุด	3
3. การเข้ามามีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วนในโครงการ ฯ เป็น กลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จ	206 (51.50)	175 (43.75)	19 (4.75)	0 (0.00)	3.47	.59	มากที่สุด	1
4. การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ให้กับกำลังพล หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และชุมชน มีความเหมาะสม	188 (47.00)	185 (46.25)	27 (6.75)	0 (0.00)	3.40	.61	มากที่สุด	3
ภาพรวม					3.42	.46	มากที่สุด	

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาททางสังคม ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.42, SD = .46$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามแบบสอบถาม พบว่า หัวข้อ “การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.47, SD = .59$) ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด หัวข้อ “การดำเนินโครงการ ฯ ของกองทัพเรือ เป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ที่พึงมี” ($\bar{X} = 3.42, SD = .63$) ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมรองลงมา และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ “การแสดงบทบาททางสังคมของกองทัพเรือต่อโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จ” ($\bar{X} = 3.40, SD = .61$) และ “การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้กับกำลังพล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนมีความเหมาะสม” ($\bar{X} = 3.40, SD = .61$) ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาทความสัมพันธ

ด้านบทบาทความสัมพันธ	ระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	ระดับเหมาะสม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การปฏิบัติตนของกำลังพลกองทัพเรือมีความใกล้ชิด และสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี	239 (59.75)	126 (31.50)	35 (8.75)	0 (0.00)	3.51	.65	มากที่สุด	4
2. การทำงานของกองทัพเรือเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน	240 (60.00)	140 (35.00)	20 (5.00)	0 (0.00)	3.55	.59	มากที่สุด	3
3. กำลังพลของกองทัพเรือและชุมชนมีความสามัคคีกลมเกลียว	241 (60.25)	141 (35.25)	18 (4.50)	0 (0.00)	3.56	.58	มากที่สุด	2
4. กองทัพเรืออำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน	253 (63.25)	121 (30.25)	25 (6.25)	1 (.25)	3.57	.62	มากที่สุด	1
ภาพรวม					3.55	.50	มากที่สุด	

จากตารางที่ 12 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา เข้าวัด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง ด้านบทบาท ความสัมพันธ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.42, SD = .46$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามแบบสอบถาม พบว่า หัวข้อ “กองทัพเรืออำนวยความสะดวก ให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.42, SD = .46$) ประชาชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด หัวข้อ “กำลังพลของกองทัพเรือและชุมชน มีความสามัคคีกลมเกลียว” ($\bar{X} = 3.42, SD = .46$) ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสม รองลงมา และหัวข้อ “การปฏิบัติตนของกำลังพลกองทัพเรือมีความใกล้ชิดและสามารถทำงาน ร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี” ($\bar{X} = 3.42, SD = .46$) ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเหมาะสม น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา เข้าวัด”

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา เข้าวัด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา เข้าวัด” จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
ชาย	253	3.56	.35	4.922	.000
หญิง	147	3.35	.46		
รวม	400				

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา เข้าวัด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่านี้สำคัญมีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่านี้สำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา

เขาช่วยมะหาด” แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาช่วยมะหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาช่วยมะหาด” จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.642	3	.214	1.273	.283
ภายในกลุ่ม	66.541	396	.168		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาช่วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่านัยสำคัญมีค่าเท่ากับ .283 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาช่วยมะหาด” ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาช่วยมะหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นป่า รั้งน้ำ เขาช่วยมะหาด” จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.277	5	1.055	6.717	.000
ภายในกลุ่ม	61.906	394	.157		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟูรักษาน้ำเขาห้วยมะหาด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่านี้สำคัญมีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่านี้สำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟูรักษาน้ำเขาห้วยมะหาด” ต่างกัน และทำการทดสอบ (Post hoc test) ของเชฟเฟ้ (Scheffe) ได้ผลดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟูรักษาน้ำเขาห้วยมะหาด” จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ระดับ	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	\bar{X}	3.52	3.54	3.57	3.27	3.46	3.16
ประถมศึกษา	3.52		- 0.02	- 0.05	0.25*	0.06	0.36*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.54			- 0.03	0.27*	0.08	0.38*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.57				0.3*	0.11*	0.41*
อนุปริญญา/ปวส.	3.27					- 0.19	0.11
ปริญญาตรี	3.46						0.3
สูงกว่าปริญญาตรี	3.16						

จากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนแตกต่างกัน 7 คู่

คู่ที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส.

คู่ที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษากับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษา

สูงกว่าปริญญาตรี

คู่ที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นกับกลุ่มที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส. โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส.

คู่ที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นกับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

คู่ที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส. โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ ปวส.

คู่ที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

คู่ที่ 7 ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยกลุ่มที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.019	2	.010	.058	.944
ภายในกลุ่ม	67.163	397	.169		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง

จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่านัยสำคัญมีค่าเท่ากับ .944 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.07 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	9.842	5	1.968	13.526	.000
ภายในกลุ่ม	57.340	394	.146		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่านัยสำคัญมีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีอาชีพปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขียว ห้วยมะหาด” แตกต่างกัน และทำการทดสอบ (Post hoc test) ของ เซฟเฟ้ (Scheffe) ได้ผลดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาหัวมะหาด” จำแนกตามอาชีพปัจจุบัน

อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ/ ระดับ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	เกษตรกร	รับจ้างทั่วไป	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ	
	\bar{X}	3.66	3.26	3.49	3.32	3.45	3.33
รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	3.66		0.4*	0.17*	0.34*	0.21*	0.33*
พนักงานบริษัทเอกชน	3.26			- 0.23*	- 0.06	- 0.19*	- 0.07
เกษตรกร	3.49				0.17*	0.04	0.16
รับจ้างทั่วไป	3.32					- 0.13	- 0.01
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	3.45						0.12
อื่น ๆ	3.33						

จากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนแตกต่างกัน 8 คู่

คู่ที่ 1 ระหว่างกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจกับกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน

คู่ที่ 2 ระหว่างกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจกับกลุ่มอาชีพเกษตรกร โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร

คู่ที่ 3 ระหว่างกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจกับกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป

คู่ที่ 4 ระหว่างกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจกับกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป

คู่ที่ 5 ระหว่างกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจกับกลุ่มอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว โดยกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว

คู่ที่ 6 ระหว่างกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนกับกลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

คู่ที่ 7 ระหว่างกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนกับกลุ่มอาชีพเกษตรกร โดยกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร

คู่ที่ 8 ระหว่างกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนกับกลุ่มอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว โดยกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” จำแนกตามรายได้/ เดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.364	4	.591	3.602	.007
ภายในกลุ่ม	64.818	395	.164		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามรายได้/ เดือน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าค่านัยสำคัญมีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีรายได้/ เดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา อนุรักษ์น้ำ เขื่อนห้วยมะหาด” แตกต่างกัน และทำการทดสอบ (Post hoc Test) ของเชฟเฟ้ (Scheffe) ได้ผลดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท
ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขาช่วยมหาด” จำแนกตาม
รายได้/ เดือน

รายได้/ เดือน	ระดับ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000- 8,000 บาท	8001- 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	ตั้งแต่ 15,001 บาท ขึ้นไป
	\bar{X}	3.46	3.34	3.54	3.47	3.57
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.46		0.12	- 0.08	- 0.01	- 0.11
5,000-8,000 บาท	3.34			- 0.2*	- 0.13*	- 0.23*
8,001-10,000 บาท	3.54				0.07	- 0.03
10,001-15,000 บาท	3.47					- 0.1
ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป	3.57					

จากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้/ เดือน
แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนแตกต่างกัน 3 คู่

คู่ที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 5,000-8,000 บาท กับกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 8,001-
10,000 บาท โดยกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 5,000-8,000 บาท มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้/ เดือน
8,001-10,000 บาท

คู่ที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 5,000-8,000 บาท กับกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 10,001-
15,000 บาท โดยกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 5,000-8,000 บาท มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้/ เดือน
10,001-15,000 บาท

คู่ที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 5,000-8,000 บาท กับกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน
ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป โดยกลุ่มที่มีรายได้/ เดือน 5,000-8,000 บาท มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มี
รายได้/ เดือน ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็น
ต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา น้ำ เขาช่วยมหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขียวช่วยมหาด” จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.941	4	.729	4.478	.002
ภายในกลุ่ม	64.268	395	.163		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขียวช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านัยสำคัญมีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขียวช่วยมหาด” ต่างกัน และทำการทดสอบ (Post hoc test) ของเชฟเฟ้ (Scheffe) ได้ผลดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขียวช่วยมหาด” จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในชุมชน	ระดับ	ต่ำกว่า 5 ปี	5-9 ปี	10-14 ปี	15-19 ปี	ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป
	\bar{X}	3.34	3.41	3.50	3.60	3.56
ต่ำกว่า 5 ปี	3.34		- 0.07	- 0.16*	- 0.26*	- 0.22*
5-9 ปี	3.41			- 0.09	- 0.19*	- 0.15*
10-14 ปี	3.50				- 0.1	- 0.06
15-19 ปี	3.60					0.04
ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป	3.56					

จากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนแตกต่างกัน 5 คู่

คู่ที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 10-14 ปี โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 10-14 ปี

คู่ที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 15-19 ปี โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 15-19 ปี

คู่ที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

คู่ที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5-9 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 15-19 ปี โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5-9 ปี มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 15-19 ปี

คู่ที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5-9 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5-9 ปี มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” แตกต่างกัน

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.783	5	.757	4.702	.000
ภายในกลุ่ม	63.400	394	.161		
รวม	67.183	399			

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟูรักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่านัยสำคัญมีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่าค่านัยสำคัญที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟูรักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” แตกต่างกัน และทำการทดสอบ (Post hoc test) ของเชฟเฟ้ (Scheffe) ได้ผลดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟูรักษาน้ำ เขาห้วยมะหาด” จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ	ระดับ	วิทยุ	โทรทัศน์ (TV)	หนังสือพิมพ์	วารสาร	ป้ายโฆษณา	อื่น ๆ
	\bar{X}	3.38	3.46	3.34	3.59	3.59	3.42
วิทยุ	3.38		- 0.08	0.04	- 0.21*	- 0.21*	- 0.04
โทรทัศน์ (TV)	3.46			0.12*	- 0.13*	- 0.13*	0.04
หนังสือพิมพ์	3.34				- 0.25*	- 0.25*	- 0.08
วารสาร	3.59					0.00	0.17
ป้ายโฆษณา	3.59						0.17
อื่น ๆ	3.42						

จากการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe) พบว่า ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนแตกต่างกัน 7 คู่

คู่ที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวิทยุกับกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวารสาร โดยกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวิทยุ มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวารสาร

คู่ที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวิทยุกับกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางป้ายโฆษณา โดยกลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางวิทยุ มีความคิดเห็นต่ำกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
5. ประชาชนที่มีอาชีพปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน	✓	
6. ประชาชนที่มีรายได้/ เดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน	✓	
7. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน	✓	
8. ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน	✓	

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนชุมชนชาวกุหลาบ อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตัวเอง ซึ่งแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด 400 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นฉบับสมบูรณ์ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ผลการศึกษาสามารถสรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่ตอบแบบสอบถาม จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.25 โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.75 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 42.00 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.50 มีอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีรายได้/ เดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.00 และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ผ่านช่องทางโทรทัศน์ (TV) คิดเป็นร้อยละ 28.00

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักน้ำ เขาช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ ด้านบทบาททางสังคม และด้านบทบาทความสัมพันธ์ มีระดับความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายย่อยของแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

- 2.1 ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นว่า ด้านกองทัพเรือมีความรับผิดชอบในกระบวนการ/ วิธีการทำงานด้วยความมั่งคั่ง เป็นอันดับแรก
- 2.2 ด้านบทบาททางสังคม พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นว่า ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จ เป็นอันดับแรก
- 2.3 ด้านบทบาทความสัมพันธ์ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นว่า ด้านกองทัพเรืออำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน เป็นอันดับแรก
- 2.4 ภาพรวมของความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือใน โครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นว่า ด้านความสัมพันธ์ เป็นอันดับแรก
3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ดังนี้
- 3.1 จากการศึกษา พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
- 3.2 จากการศึกษา พบว่า อายุ และสถานภาพสมรส มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมของประชาชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.48 ซึ่งผลการศึกษาได้อภิปรายตามความคิดเห็นในแต่ละด้าน ดังนี้
- 1.1 ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนมีความพึงพอใจกองทัพเรือที่มีความรับผิดชอบในกระบวนการ/ วิธีการทำงานด้วยความมั่งคั่งที่สามารถตรวจสอบได้ การตัดสินใจที่รอบคอบ การให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงาน และประชาชนในพื้นที่โครงการ ฯ และด้วยการเป็นผู้นำของกองทัพเรือที่เข้าไปมีบทบาทนำในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความรู้

และการส่งเสริมคนในชุมชนให้เกิดความรักความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล พุฒคำ (2522 อ้างถึงใน พระมหาไพรัตน์ ฉิมหาด, 2546, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท และหน้าที่เป็นของคู่กัน ซึ่งกำหนดควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้น ๆ จะได้รับบทบาทเป็นเงื่อนไข ที่บุคคลดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องทำรวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับมาพร้อมตำแหน่งซึ่งเป็นสิทธิ และหน้าที่ที่จะต้องไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

1.2 ด้านบทบาททางสังคม พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกองทัพเรือได้นำโครงการที่ดีที่เป็นประโยชน์เข้าไปสู่ชุมชน เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างป่า ชุมชน และกองทัพเรือ โดยการดำเนินโครงการ ๆ ของกองทัพเรือเป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ที่พึงมี และเป็นกลไกสำคัญให้เกิด ซึ่งสอดคล้องกับนิพนธ์ แจ่มเยี่ยม (2524 อ้างถึงใน ชัยยุทธ เจริญศิริกุล, 2541, 32) ที่ได้กล่าวว่า บทบาทที่คนในสังคมกำหนดเป็นบทบาทที่บ่งถึงพฤติกรรมที่แน่นอนของบุคคล ตามกฎที่คนในสังคมได้สร้างขึ้น เช่น บทบาททางเพศหญิง ต้องทำอะไรในฐานะที่เป็นแม่บ้าน บทบาทนี้จะถูกพิจารณาในแง่ของบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้น โดยสังคมมักจะกำหนดควบคู่กับ สถานภาพของผู้นั้นด้วย เมื่อกล่าวโดยสรุป แล้วบทบาทเป็นการแสดงออกหรือพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่งที่บุคคลได้ปฏิบัติตามสิทธิหรือได้รับมอบหมายของหน้าที่สถานภาพและตำแหน่ง ที่บุคคลนั้นดำรงอยู่และตามความคาดหวังของบุคคลอื่นต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น โดยองค์ประกอบทั้งสิทธิหน้าที่ของสถานภาพและตำแหน่งและความคาดหวังของบุคคลนี้ จะเป็นตัวกำหนดแบบแผนของพฤติกรรมนั้น ทั้งนี้ จะต้องเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับด้วย

1.3 ด้านบทบาทความสัมพันธ์ พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของกองทัพเรือ ในการให้ความช่วยเหลือ ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติน้ำท่วม ภัยแล้ง และงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับการร้องขอ ผลการปฏิบัติงานดังกล่าว เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป จึงมีความความใกล้ชิดและสามารถ ทำงานร่วมกับประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับท่านอื่น

2. เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพปัจจุบัน รายได้/ เดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการ ๆ ดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู อนุรักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ๆ การปฏิบัติงานร่วมกัน

ระหว่างกองทัพเรือกับประชาชน อันเนื่องมาจากความใกล้ชิด ความไว้วางใจระหว่างเพศ
ซึ่งกองทัพเรือล้วนแล้วแต่มีเพศชาย จึงอาจเป็นสาเหตุของความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท
ของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง
ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสังคมชนบทเป็นสังคมที่เกื้อหนุนจุนเจือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ลักษณะสังคมเป็นเหมือนครอบครัวขนาดใหญ่ ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะได้รับการอบรม สั่งสอนจาก
ผู้มีอายุสูงกว่า และเต็มใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนเหล่านั้น แนวความคิดจึงไปในทิศทางเดียวกัน
ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชน
ต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด
จังหวัดระยอง แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาที่ต่างกันทำให้เกิดมุมมอง
และความคิดเห็นต่อบทบาทของกองทัพเรือต่างกัน เพราะแต่ละช่วงระดับการศึกษาจะมี
ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน จึงทำให้ระดับการศึกษามีผลในการแสดงความคิดเห็น
ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.4 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชน
ต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด
จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานภาพสมรสไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็น
ประชาชนในด้านความแตกต่างแต่อย่างใด ซึ่งผลการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.5 ประชาชนที่มีอาชีพปัจจุบันต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชน
ต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด
จังหวัดระยอง แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ทำให้ระดับการเข้ามา
มีส่วนร่วมในโครงการ ๑ ต่างกัน จึงส่งผลถึงการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้
ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.6 ประชาชนที่มีรายได้/เดือนต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชน
ต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด
จังหวัดระยอง แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน โดยเป็นผลมาจากอาชีพ
ที่ต่างกัน จึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.7 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่มาอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็น
ของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษ์น้ำ เขาห้วยมะหาด”

อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน ทำให้การมองบทบาทของกองทัพเรือในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

2.8 ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด”

อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ ที่ต่างกัน เนื่องจากเนื้อหาการประชาสัมพันธ์ อาจมีรายละเอียดที่ต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยท่านอื่น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รั้งน้ำ เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง มีผลการศึกษาอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดว่า ควรที่จะมีการพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีความพึงพอใจให้สูงขึ้น ๆ ขึ้นไปกว่านี้ เพื่อความพึงพอใจสูงสุดของประชาชนในชุมชนชากลูกหญ้า อำเภอมาตาพุด จังหวัดระยอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความต้องการเห็นการทำงานที่เป็นเอกภาพ การให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงาน ระหว่างกำลังพลด้วยกันเอง และประชาชนในพื้นที่โครงการ ฯ ดังนั้น จึงขอเสนอให้กองทัพเรือมีการพิจารณาการทำงานที่เป็นระบบ มีแบบแผน เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว สร้างแรงจูงใจ และรางวัลตอบแทนตามความเหมาะสม

2. ด้านบทบาททางสังคม จากการศึกษา พบว่า ด้านการแสดงบทบาททางสังคมของกองทัพเรือต่อโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จและการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้กับกำลังพล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน และอยู่ในอันดับน้อยที่สุด ดังนั้น จึงขอเสนอให้กองทัพเรือ พิจารณาบทบาทการแสดงบทบาททางสังคมต่อโครงการ ฯ ด้วยการเข้าไปให้ถึงแหล่งชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาของโครงการ ฯ แล้วหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน และควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ด้านบทบาทความสัมพันธ์ จากการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิบัติตนของกำลังพลกองทัพเรือมีความใกล้ชิดและสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น

จึงขอเสนอให้กองทัพเรือ วางกรอบการปฏิบัติตนของกำลังพล ปรับทัศนคติ เนื่องจากมีความละเอียดอ่อนเมื่อต้องทำงานร่วมกับประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ จากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความต้องการเห็นการทำงานที่เป็นเอกภาพ การให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงาน ระหว่างกำลังพลด้วยกันเอง และประชาชนในพื้นที่โครงการ ฯ ดังนั้น จึงขอเสนอให้กองทัพเรือมีการจัดทำแผนรองรับ ขั้นตอนการปฏิบัติ และวิธีการ แก้ไขปัญหา ให้เหมาะสมกับสภาพการทำงาน รวมทั้งกำหนดระดับชั้นการบังคับบัญชาให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการรับคำสั่งที่ซ้ำซ้อน ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียหายตามมา

2. ด้านบทบาททางสังคม จากการศึกษา พบว่า ด้านการแสดงบทบาททางสังคมของกองทัพเรือต่อโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จและการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้กับกำลังพล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชนมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน และอยู่ในอันดับน้อยที่สุด ดังนั้น จึงขอเสนอให้กองทัพเรือ เปิดโอกาสสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งกำลังพลและประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3. ด้านบทบาทความสัมพันธ์จากการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิบัติตนของกำลังพล กองทัพเรือมีความใกล้ชิดและสามารถทำงานร่วมกับชุมชน ได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น จึงขอเสนอให้กองทัพเรือ มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อเพิ่มความสมัคสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสร้างจิตสำนึกที่ดีระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริงและยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ ขอเสนอให้กองทัพเรือมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามวงรอบที่เหมาะสมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และนำผลการวิเคราะห์นั้นไปปรับปรุงแก้ไข

2. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ขอเสนอให้กองทัพเรือประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด

3. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “พื้นป่า รักษา น้ำ เขาหัวมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงาน

ตามโครงการ ฯ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขอเสนอให้กองทัพเรือขยายความร่วมมือไปสู่องค์กรอื่น ๆ
เช่น กรมป่าไม้ และเกษตรจังหวัด เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ทอง. (2538). *สิ่งแวดล้อมศึกษา: ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมปัตตานี*. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมป่าไม้และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2558). *การจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2546). *รวมกฎหมายทรัพยากรน้ำ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานนิติการ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กลสิกิจ ทบบัณฑิต. (2548). *การมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กอบกุล ราชะนาคร. (2540). *กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- กอบกุล ราชะนาคร. (2550). *กฎหมายกับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2540). *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: อักษรสยาม.
- จรรยา แววุฒินันท์. (2539). *รวมกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พร้อมที่ดินและแหล่งน้ำ)*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ. (2545). *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิรวรรณ บุญพิทักษ์. (2553). *คุณภาพการบริการของศูนย์บริการผลิตภัณฑ์สุขภาพเบ็ดเสร็จสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนภัทร วิทวัฒน์. (2538). *คำอธิบายเบื้องต้นอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ 2535*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.
- ชมพู เหนือศรี. (2551). *บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดมหาสารคาม*. ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชัยยุทธ เจริญศิริกุล. (2541). *บทบาทของกองกำกับสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหนีเรียน: ศึกษาเฉพาะกรณีการหนีเรียนของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิตยา สุวรรณชะฎ. (2527). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวิล ธาราโกชน. (2526). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์. (2541). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิพย์วรรณ ลีแข่งเฮง. (2550). *การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองระยอง*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทวินทร์ สิริโชคชัยกุล. (2542). *ISO 14001: ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม*. นนทบุรี: เอ็มเพาเวอร์เม้นท์.
- ชเรศ ศรีสถิต. (2549). *รวมกฎหมายและกฎกระทรวงสำหรับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2528). *การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2546). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเลิศ ชาญุทธเดช. (2544). *บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์ต่อสังคม*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประชา อินทร์แก้ว. (2542). *ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- ปราณี พันธุมสินชัย. (2541). *ISO 14000: มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมและกฎหมายสิ่งแวดล้อมไทยสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา สุทธิบดี. (2530). *กฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พระมหาไพรัตน์ นิมหาด. (2546). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการอนุรักษ์แม่น้ำปากพองในทัศนะของเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาส ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษา, คณะพัฒนาศึกษา, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภัทร์ เทภาสิต. (2549). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, คณะพัฒนาศึกษาและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภัทรพล สุกเดือน. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน: ศึกษากรณีตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษา, คณะพัฒนาศึกษาและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กานูพันธ์ ชัยรัตการ. (2549). *พัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในคดีปกครอง ประเภทสิ่งแวดล้อม การผังเมือง อาคาร โรงงานและเหตุเดือดร้อนรำคาญ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- โรจน์จรรย์ย์ ด่านสวัสดิ์. (2540). *การวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ใน การประชุมสัมมนาครั้งที่ 1 การศึกษาการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างผสมผสานแบบยึดพื้นที่* (หน้า 1-3). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วินัย วีระพัฒนานนท์, ไพโรจน์ เบาลใจ และสุวพร ตั้งสมวรพงษ์. (2542). *การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมการศึกษาและเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดนครนายก*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิยุทธ จรรย์สพันธุ์, ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และปนัดดา เพ็ญพันธ์. (2535). *แนวคิด บทบาทและปัญหา ในการพัฒนาของผู้บริหารชนบทอีสาน*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์สุตา จิรสุโขโชค. (2550). *ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งเพื่อคุณภาพน้ำในมาตรฐานระบบ COC ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริเวณชายฝั่งทะเลอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ศิริพงษ์ พนาสนธิ. (2542). *ความรู้และทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีต่อการอนุรักษ์ปะการังของไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนที่มีครูซึ่งผ่านการฝึกอบรม* ในหลักสูตรการอนุรักษ์ทรัพยากรปะการังของไทย ในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). *จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2541). *คู่มือระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001*. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สมชาย หอมละออ. (2538). *รวมกฎหมายสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สภานายความแห่งประเทศไทย และมูลนิธิโลกสีเขียว.
- สมยศ น้อมแนบ. (2546). *บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการปฏิบัติตามแผนงานตามทัศนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมยศ นาวิการ และสุสติ รุมาคม. (2520). *องค์การ: ทฤษฎีและพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมศักดิ์ นัคลาจารย์. (2533). *ทรรศนะของคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิศักดิ์ ช่วยเมืองปักษ์. (2550). *การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในโครงการป่าชุมชนบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2542). *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สูงศักดิ์ ศาสตราวหา, สุชาติ ณ หนองคาย และพิพัฒน์ ทองผดุงโรจน์. (2536). *กฎหมายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สุวิมล พริยชนาลัย. (2546). *ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introduction analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา ช่วยมหาด”
อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยงานนิพนธ์ของนิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท
ของกองทัพเรือในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา ช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

แบบสอบถาม มี 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา รักษา ช่วยมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ อันจะเป็น
ประโยชน์ต่อกองทัพเรือ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ การตอบแบบสอบถามจึงไม่มี
ผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน ในทุกกรณี

นาวาโทชนนัท ศรีมณฑา

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ต่ำกว่า 20 ปี () 2. 20-30 ปี
() 3. 31-40 ปี () 4. ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. () 4. อนุปริญญา/ ปวส.
() 5. ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพสมรส

- () 1. โสด () 2. สมรส
() 3. หย่า/ หม้าย

5. อาชีพปัจจุบัน

- () 1. รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 2. พนักงานบริษัทเอกชน
() 3. เกษตรกร () 4. รับจ้างทั่วไป
() 5. ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว () 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

6. รายได้/ เดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000-8,000 บาท
() 3. 8,001-10,000 บาท () 4. 10,001-15,000 บาท
() 5. ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป

7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

- () 1. ต่ำกว่า 5 ปี () 2. 5-9 ปี
() 3. 10-14 ปี () 4. 15-19 ปี
() 5. ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

8. ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ฯ จากแหล่งใด

- () 1. วิทยุ () 2. โทรทัศน์ (TV)
() 3. หนังสือพิมพ์ () 4. วารสาร
() 5. ป้ายโฆษณา () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “พื้นที่ป่า รักรักษา
เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความคิดเห็นตามที่ท่านเห็นสมควร

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “พื้นที่ป่า รักรักษา เขาห้วยมะหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
ด้านบทบาทการเป็นผู้นำ				
1. กองทัพเรือมีความรับผิดชอบในกระบวนการ/ วิธีการทำงาน ด้วยความมุ่งมั่น				
2. การวินิจฉัย การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจที่รอบคอบ ของกองทัพเรือ สามารถนำโครงการ ฯ ไปสู่ความสำเร็จ				
3. การบริหารจัดการโครงการ ฯ ของกองทัพเรือได้แสดงออก ถึงบทบาทความเป็นผู้นำที่ดี				
4. การทำงานเป็นเอกภาพ การให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงาน ระหว่างกำลังพลด้วยกันเอง และประชาชนในพื้นที่โครงการ ฯ				
ด้านบทบาททางสังคม				
1. การดำเนินโครงการ ฯ ของกองทัพเรือ เป็นไปตามสิทธิ และหน้าที่ที่พึงมี				
2. การแสดงบทบาททางสังคมของกองทัพเรือต่อโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จ				
3. การเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโครงการ ฯ เป็นกลไกที่สำคัญให้เกิดความสำเร็จ				
4. การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้กับกำลังพล หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และชุมชน มีความเหมาะสม				
ด้านบทบาทความสัมพันธ์				
1. การปฏิบัติตนของกำลังพลกองทัพเรือมีความใกล้ชิด และสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี				

ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา เข้มแข็งมหาด” อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2. การทำงานของกองทัพเรือเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน				
3. กำลังพลของกองทัพเรือและชุมชนมีความสามัคคี กลมเกลียว				
4. กองทัพเรืออำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ ระหว่างคนในชุมชน				

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพเรือ ในโครงการ “ฟื้นฟู รักษา เข้มแข็งมหาด”

อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม